NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Wiceprezes NIK

KZN.410.8.1.2026

Pani
Hanna Kończal
Główny Inspektor Ochrony Środowiska
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
ul. Chmielna 132/134
00-805 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/075 – *„Zapobieganie i reagowanie na zagrożenia związane z jakością wód powierzchniowych płynących”*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00
nik@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska[1], ul. Chmielna 132/134, 00-805 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Hanna Kończal – Główny Inspektor Ochrony Środowiska[2], od 1 kwietnia 2025 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: – Anna Dębowiec – jako I zastępca Głównego Inspektora od 6 grudnia 2024 r. do 31 marca 2025 r.; – Joanna Piekutowska – Główny Inspektor od 15 kwietnia 2024 r. do 5 grudnia 2024 r.; – Damian Jakubik – jako p.o. Głównego Inspektora od 19 stycznia 2024 r. do 14 kwietnia 2024 r. – Wiesław Czechowski – jako p.o. zastępcy Głównego Inspektora od 12 stycznia 2024 r. do 18 stycznia 2024 r.; – Magda Gosk – jako I zastępca Głównego Inspektora od 23 grudnia 2023 r. do 11 stycznia 2024 r.; – Krzysztof Gołębiewski – Główny Inspektor od 6 marca 2023 r. do 22 grudnia 2023 r. (akta kontroli str. 15-21)
Zakres przedmiotowy kontroli	Przygotowanie na zagrożenia związane z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących.
Okres objęty kontrolą	Od 1 lipca 2023 r. do dnia zakończenia kontroli[3] z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[4]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Zasobów Naturalnych[5]
Kontrolerzy	1. Piotr Koczara, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/79/2025 z 22 września 2025 r. 2. Piotr Siemiak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/82/2025 z 3 października 2025 r. 3. Andrzej Szymczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/77/2025 z 15 września 2025 r. (akta kontroli str. 1-6)

[1] Dalej: „GIOŚ".

[2] Dalej: „Główny Inspektor".

[3] 31 grudnia 2025 r.

[4] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK".

[5] Przed 1 stycznia 2026 r. kontrolę przeprowadzał Departament Środowiska. Po wejściu w życie zarządzenia Nr 75/2025 Prezesa Najwyższej Izby Kontroli z dnia 26 listopada 2025 r. w sprawie szczegółowej organizacji wewnętrznej oraz właściwości jednostek organizacyjnych Najwyższej Izby Kontroli z dniem 1 stycznia 2026 r. jednostką organizacyjną NIK właściwą w sprawach niniejszej kontroli jest Departament Zasobów Naturalnych.

II. Ocena ogólna[6] kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Główny Inspektor podjął działania w zakresie przygotowania na zagrożenia związane z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących.

W sposób rzetelny Główny Inspektor monitorował realizację przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska[7] planów działalności kontrolnej, dokonując co pół roku analizy stopnia ich wykonania. W przypadkach braku realizacji wytycznych w zakresie zaplanowanych cykli kontrolnych, występował do wojewódzkich inspektorów o udzielenie stosownych wyjaśnień.

Kierując działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska[8], Główny Inspektor prowadził rzetelne analizy oraz oceny dotyczące przestrzegania przepisów w zakresie zapobiegania i reagowania na zagrożenia związane z jakością wód, w tym wód powierzchniowych płynących. Działania te realizowano na podstawie raportów z działań IOŚ, dokumentacji dotyczącej cykli kontrolnych przeprowadzanych przez IOŚ oraz raportów podsumowujących te cykle. Przedmiotowe dokumenty sporządzano na podstawie danych i informacji zgromadzonych w GIOŚ z ustaleń kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska[9], jak również wyników badań wykonanych przez Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ[10] na zlecenie wioś.

Główny Inspektor na bieżąco upubliczniał dane dotyczące badań jakości wód powierzchniowych w Portalu Jakości Wód Powierzchniowych. Tym samym zrealizował wniosek pokontrolny sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym NIK po kontroli D/22/505[11].

W sposób rzetelny Główny Inspektor realizował wytyczne i rekomendacje Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze[12], dotyczące monitoringu interwencyjnego. Ponadto podejmował działania w celu zwiększenia zasobów kadrowych oraz doposażenia sprzętowego. Główny Inspektor, niezwłocznie po otrzymaniu pełnomocnictwa Ministra Klimatu i Środowiska, podjął działania na rzecz uregulowania w przepisach prawa sposobu prowadzenia automatycznego monitoringu wód. Projekt tych uregulowań, po czterech miesiącach od przekazania przez GIOŚ wniosku o wprowadzenie projektu dokumentu rządowego do wykazu prac albo wykazu prac programowych Rady Ministrów[13] wraz ze sporządzoną do niego Oceną Skutków Regulacji[14], nie został uwzględniony w tym wykazie[15].

W GIOŚ realizowano wniosek pokontrolny[16], sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym NIK po kontroli D/22/505, poprzez wprowadzenie wewnętrznych mechanizmów przekazywania informacji o przekroczeniach wartości

---

6 Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

7 Dalej: „wojewódzcy inspektorzy".

8 Dalej: „IOŚ".

9 Dalej: „wioś".

10 Dalej: „CLB GIOŚ".

11 Kontrola pn. „Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze"; wniosek o treści: „zapewnienie powszechnego dostępu do wyników badań jakości wód powierzchniowych, w sytuacji wystąpienia zagrożeń dla zdrowia ludzi i środowiska".

12 Dalej: „MZdsO".

13 Dalej: „wniosek o wpis do wykazu prac RM".

14 Dalej: „OSR".

15 Według stanu na dzień 18 lutego 2026 r. dalej nie został ujęty w wykazie (dostępnym na stronie https://www.gov.pl/web/premier/wplip-rm).

16 Wniosek o treści: „bieżące przekazywanie podmiotom zobowiązanym do kontroli gospodarowania wodami informacji o przypadkach przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń substancji szkodliwych dla środowiska wodnego".

maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, określonych w załączniku nr 14 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych[17]. Mechanizmy te nie były jednak w pełni skuteczne gdyż w 26 przypadkach (z 77 objętych badaniem) nie przekazano przedmiotowych informacji do wioś i regionalnych zarządów gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie[18]. Wprawdzie wszystkie te informacje zostały opublikowane w Portalu Jakości Wód Powierzchniowych i odbiorcy mieli do nich dostęp, to zróżnicowana praktyka ich udostępniania niesie ryzyko braku reakcji właściwego organu na zagrożenie, w sytuacji nieotrzymania powiadomienia.

Główny Inspektor, w większości spraw objętych badaniem, postępował prawidłowo z wpływającymi do GIOŚ wnioskami o interwencję. Wystąpiły jednak przypadki przekazywania ich do właściwych organów z przekroczeniem siedmiodniowego terminu, określonego w art. 243 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego[19], wynoszącym od jednego do 62 dni. Opóźnienie w przekazaniu wniosków o interwencję rodzi ryzyko spóźnionej reakcji właściwych organów na zagrożenia dla środowiska, w tym wód powierzchniowych płynących. Ponadto postępowaniem nierzetelnym było niepodjęcie w GIOŚ działań w przypadku pięciu spraw oraz podjęcie działań odnośnie do dwóch spraw dopiero po ponad 11 i 14 miesiącach od przekazania pisma adresatowi w sytuacji nieotrzymania odpowiedzi o sposobie załatwienia sprawy. NIK pozytywnie ocenia fakt, iż w okresie objętym kontrolą w GIOŚ podjęte zostały działania w celu zwiększenia efektywności i poprawy terminowości załatwiania wpływających wniosków m.in. poprzez realizację projektu dotyczącego automatyzacji procesu rozpatrywania wniosków o interwencję.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Przygotowanie na zagrożenia związane z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w GIOŚ obowiązywały przepisy „Regulaminu organizacyjnego GIOŚ”[20]. Zadania związane z zagrożeniami dotyczącymi jakości wód powierzchniowych powierzono:

Regulacje wewnętrzne w GIOŚ

- CLB GIOŚ - m.in. w zakresie prowadzenia działalności laboratoryjnej polegającej na wykonywaniu badań, pomiarów i analiz na potrzeby państwowego monitoringu środowiska[21] oraz działań kontrolnych IOŚ realizowanych w oparciu o 16 oddziałów CLB GIOŚ;
- Departamentowi Inspekcji[22] GIOŚ – m.in. w zakresie udziału w opracowaniu projektów ogólnych działania IOŚ, wytycznych do

[17] Dz. U. z 2021 r. poz. 1475, dalej: „rozporządzenie klasyfikacyjne”.
[18] Dalej: „RZGW PGW WP”.
[19] Dz. U. z 2025 r. poz. 1619, ze zm., dalej: „k.p.a.”.
[20] Wprowadzone zarządzeniami Głównego Inspektora w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego GIOŚ: nr 4 z dnia 12 stycznia 2023 r. ze zm.; nr 15 z dnia 31 sierpnia 2023 r.; nr 4 z dnia 6 marca 2024 r., ze zm.; nr 22 z dnia 27 grudnia 2024 r., ze zm.
[21] Dalej: „PMŚ”.
[22] Dalej: „DI GIOŚ”.

planowania działań kontrolnych oraz planów pracy GIOŚ, udziału w określeniu ogólnopolskich celów kontroli oraz przygotowaniu wytycznych do realizacji cykli kontrolnych na dany rok, tworzeniu raportów z realizacji cykli kontrolnych, rozpatrywania odwołań od decyzji wojewódzkich inspektorów, przeprowadzania kontroli działalności inspekcyjnej prowadzonej przez wioś;

- Departamentowi Monitoringu Środowiska[23] GIOŚ – m.in. w zakresie zadań związanych z prowadzeniem PMŚ, w tym gromadzenia informacji o środowisku, przetwarzania zgromadzonych informacji o środowisku i dokonywania oceny stanu środowiska;
- Departamentowi Zwalczania Przestępczości Środowiskowej[24] GIOŚ – m.in. w zakresie prowadzenia spraw i wykonywania kontroli w celu przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku, współpracy w tym obszarze z innymi organami administracji państwowej, organami samorządowymi, sądami, prokuraturą, inspekcjami i służbami uprawnionymi do ścigania przestępstw oraz organizacjami społecznymi, obsługi formularza „Zgłoś interwencję";
- Departamentowi Prawnemu[25] GIOŚ – m.in. w zakresie rozpatrywania, koordynowania lub przekazywania skarg, wniosków, petycji do rozpatrzenia zgodnie z właściwością komórkom organizacyjnym GIOŚ.

(akta kontroli str. 804-1126)

Wyniki badań JCWP w ramach PMŚ

Główny Inspektor na podstawie danych PMŚ z lat 2016-2021 ocenił stan 4344 jednolitych części wód powierzchniowych[26], z czego stan 21[27] (0,5% ocenionych) JCWP uznano za dobry, a 4323[28] (99,5% ocenionych) za zły. W przypadku 251[29] JCWP (5,5% ogólnej liczby) wykonanie oceny nie było możliwe[30].

Główny Inspektor na podstawie danych PMŚ z lat 2016-2021 dokonał klasyfikacji dla łącznie 3551 JCWP rzecznych, z czego dla 2552[31] JCWP dokonano klasyfikacji stanu ekologicznego, a dla 999[32] klasyfikacji potencjału ekologicznego. Dodatkowo Główny Inspektor sporządził klasyfikację stanu chemicznego dla 2630 JCWP rzecznych, z czego w 319 (12,1% sklasyfikowanych) JCWP stan chemiczny określono jako dobry, natomiast dla 2311 (87,9% sklasyfikowanych) JCWP określono jako poniżej dobrego. Główny Inspektor dokonał klasyfikacji łącznie 749 JCWP jeziornych, z czego dla 641[33] JCWP dokonano klasyfikacji stanu ekologicznego, a dla 108[34] klasyfikacji potencjału ekologicznego. Główny

[23] Dalej: „DMŚ GIOŚ".
[24] Dalej: „DZPŚ GIOŚ".
[25] Dalej: „DP GIOŚ".
[26] Dalej: „JCWP"; W tym: 3500 z 3685 JCWP rzecznych objętych monitoringiem, 825 z 891 JCWP jeziornych objętych monitoringiem, 10 z 10 JCWP przybrzeżnych objętych monitoringiem i 9 z 9 JCWP przejściowych objętych monitoringiem.
[27] W tym: 13 JCWP rzecznych, 8 JCWP jeziornych.
[28] W tym: 3487 JCWP rzecznych, 817 JCWP jeziornych, 10 JCWP przybrzeżnych, 9 JCWP przejściowych.
[29] W tym: 185 JCWP rzecznych, 66 JCWP jeziornych.
[30] Np. z powodu braku wody w badanej JCWP.
[31] Z czego zaklasyfikowano: 1 (0,04%) JCWP do stanu bardzo dobrego, 134 (5,3%) JCWP do stanu dobrego, 1422 (55,7%) JCWP do stanu umiarkowanego, 659 (25,8%) JCWP do stanu słabego, 336 (13,2%) do stanu złego.
[32] Z czego zaklasyfikowano: 73 (7,3%) JCWP do stanu dobrego, 464 (46,5%) JCWP do stanu umiarkowanego, 322 (32,2%) JCWP do stanu słabego, 140 (14,0%) do stanu złego.
[33] Z czego zaklasyfikowano: 1 (0,2%) JCWP do stanu bardzo dobrego, 92 (14,4%) JCWP do stanu dobrego, 321 (50,1%) JCWP do stanu umiarkowanego, 143 (22,3%) JCWP do stanu słabego, 84 (13,1%) do stanu złego.
[34] Z czego zaklasyfikowano: 12 (11,1%) JCWP do stanu dobrego, 41 (38,0%) JCWP do stanu umiarkowanego, 25 (23,1%) JCWP do stanu słabego, 30 (27,8%) do stanu złego.

Inspektor sporządził klasyfikację stanu chemicznego dla 712 JCWP jeziornych, z czego dla 71 (10,0%) JCWP stan chemiczny określono jako dobry, natomiast dla 641 (90,0%) JCWP określono jako poniżej dobrego. W przypadku dziewięciu JCWP przybrzeżnych sklasyfikowano stan ekologiczny jako zły oraz w jednym przypadku potencjał ekologiczny jako zły. W przypadku JCWP przejściowych sklasyfikowano stan ekologiczny czterech z nich, w tym trzech JCWP jako słaby, jednej JCWP jako zły; a potencjał ekologiczny pięciu JCWP, w tym jednej JCWP jako umiarkowany, dwóch JCWP jako słaby, a kolejnych dwóch jako zły. Dodatkowo stan chemiczny wszystkich JCWP przejściowych oraz 9 JCWP przybrzeżnych sklasyfikowano jako poniżej dobrego. W przypadku jednej JCWP przybrzeżnej stan chemiczny sklasyfikowano jako dobry.
Główny Inspektor ocenił stan 3837[35] JCWP[36] na podstawie danych monitoringowych z lat 2019-2024, z czego stan 43 (1,1% ocenionych)[37] JCWP oceniono jako dobry, zaś 3794 (98,9% ocenionych)[38] jako zły. W przypadku 163 JCWP[39] wskazano „brak możliwości wykonania oceny", co stanowiło 4,1% ogólnej liczby JCWP.

Główny Inspektor na podstawie danych PMŚ z lat 2019-2024 dokonał klasyfikacji łącznie 3037 JCWP rzecznych, z czego dla 2340[40] JCWP dokonano klasyfikacji stanu ekologicznego, a dla 697[41] klasyfikacji potencjału ekologicznego. Dodatkowo Główny Inspektor sporządził klasyfikację stanu chemicznego dla 2274 JCWP, z czego stan chemiczny 310 (13,6% sklasyfikowanych) JCWP określono jako dobry, a 1964 (86,4% sklasyfikowanych) JCWP poniżej dobrego.

Główny Inspektor na podstawie danych PMŚ z lat 2019-2024 dokonał klasyfikacji łącznie 805 JCWP jeziornych, z czego dla 700[42] JCWP dokonano klasyfikacji stanu ekologicznego, a dla 105[43] JCWP - klasyfikacji potencjału ekologicznego. Główny Inspektor sporządził klasyfikację stanu chemicznego dla 747 JCWP jeziornych, z czego stan chemiczny 101 (13,5% sklasyfikowanych) JCWP określono jako dobry, a 646 (86,5% sklasyfikowanych) JCWP poniżej dobrego.

Na podstawie danych PMŚ z lat 2019-2024 w przypadku dwóch JCWP przybrzeżnych sklasyfikowano stan ekologiczny jako słaby oraz kolejnych dwóch JCWP jako zły. Dla JCWP przejściowych ich stan ekologiczny oceniono: dla czterech JCWP jako słaby, a trzech JCWP jako zły. Stan chemiczny wszystkich JCWP przejściowych i przybrzeżnych na podstawie danych PMŚ z ww. lat, sklasyfikowano jako poniżej dobrego.

Corocznie po wykonaniu klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w JCWP w latach od 2020 do 2024, Główny Inspektor umieszczał ww. dane na Portalu

---

35 W tym: 2986 JCWP rzecznych, 840 jeziornych, 7 JCWP przejściowych i 4 JCWP przybrzeżnych.

36 Z 3070 JCWP rzecznych, 919 JCWP jeziornych, 7 przejściowych i 4 przybrzeżnych objętych monitoringiem.

37 W tym: 22 JCWP rzecznych, 21 JCWP jeziornych.

38 W tym: 2964 JCWP rzecznych, 819 JCWP jeziornych, 4 JCWP przybrzeżnych, 7 JCWP przejściowych.

39 W tym: 84 JCWP rzecznych, 79 JCWP jeziornych.

40 Z czego zaklasyfikowano: 2 (0,1%) JCWP do stanu bardzo dobrego, 163 (7,0%) JCWP do stanu dobrego, 1080 (46,1%) JCWP do stanu umiarkowanego, 624 (26,7%) JCWP do stanu słabego, 471 (20,1%) do stanu złego.

41 Z czego zaklasyfikowano: 2 (0,3%) JCWP do stanu bardzo dobrego, 50 (7,2%) JCWP do stanu dobrego, 265 (38,0%) JCWP do stanu umiarkowanego, 230 (33,0%) JCWP do stanu słabego, 150 (21,5%) do stanu złego.

42 Z czego zaklasyfikowano: 2 (0,3%) JCWP do stanu bardzo dobrego, 127 (18,1%) JCWP do stanu dobrego, 375 (53,6%) JCWP do stanu umiarkowanego, 126 (18,0%) JCWP do stanu słabego, 70 (10,0%) do stanu złego.

43 Z czego zaklasyfikowano: 7 (6,7%) JCWP do stanu dobrego, 53 (50,5%) JCWP do stanu umiarkowanego, 29 (27,6%) JCWP do stanu słabego, 16 (15,2%) do stanu złego.

Jakości Wód Powierzchniowych[44]. Przepisy rozporządzenia klasyfikacyjnego nie zobowiązywały Głównego Inspektora do przekazywania klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w JCWP ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej.

Porównanie ze sobą ocen i klasyfikacji JCWP wykonanych na podstawie danych PMŚ z dwóch okresów (lata: 2016-2021 i 2019-2024) nie jest możliwe, ponieważ programy monitoringu wód m.in. na 2022 r. i 2023 r. zostały opracowane w oparciu o zmienione wykazy JCWP. Niemniej utrzymuje się wysoki odsetek JCWP ocenionych jako pozostające w stanie złym (99,5% wg oceny za lata 2016-2021 i 98,9% wg oceny za lata 2019-2024). Zdaniem NIK istnieje poważne ryzyko nieosiągnięcia dobrego stanu JCWP do końca 2027 r., ustalonego w dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej[45], jako ostateczny termin osiągnięcia dobrego stanu wód i ekosystemów od nich zależnych, co wynika z ustaleń kontroli P/23/041– Realizacja działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Polsce.

(akta kontroli str. 173-176, 1508-1510)

Analizy i oceny uwzględniające przestrzeganie przepisów dotyczących jakości wód powierzchniowych płynących

W GIOŚ prowadzono analizy i oceny przestrzegania przepisów dotyczących jakości wód powierzchniowych płynących na podstawie raportów z działań IOŚ, cykli kontrolnych przeprowadzanych przez IOŚ oraz raportów podsumowujących przeprowadzone cykle kontrolne. Powyższe dokumenty opracowywano na podstawie zebranych przez GIOŚ danych, informacji oraz ustaleń kontroli wykonanych przez wioś, a także wyników badań przeprowadzonych na zlecenie wioś przez CLB GIOŚ.

W marcu 2023 r. w GIOŚ zakończono pracę nad dokumentem pn. „Raport z działań organów Inspekcji Ochrony Środowiska w związku ze śnięciem ryb w Odrze, które wystąpiło w sierpniu 2022 r.". Raport został przygotowany z wykorzystaniem zebranych przez GIOŚ danych, informacji oraz ustaleń kontroli wykonanych przez pięć wioś[46]. Sformułowano w nim wnioski, do organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami, w tym wydających pozwolenia wodnoprawne oraz zintegrowane, o:

- przegląd pozwoleń, pod kątem weryfikacji dopuszczalnych stężeń wskaźników zanieczyszczeń powodujących zasolenie, ustalonych w pozwoleniach na podstawie przewidzianego prawem odstępstwa;
- dokonanie zmiany, cofnięcia lub ograniczenia pozwoleń, poprzez dostosowanie wielkości emisji zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach z zakładów;
- podejmowanie na wodach doraźnych działań zapobiegających ponownemu zakwitowi *Prymnesium parvum* i rozprzestrzenieniu się zakwitu.

W zakresie wymienionych wniosków, jeszcze przed wydaniem raportu, p.o. Głównego Inspektora skierował pismo do Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie[47] o dokonanie przeglądu pozwoleń wodnoprawnych wydanych dla zakładów odprowadzających ścieki bezpośrednio do Odry lub jej dopływów, pod kątem weryfikacji warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych w zakresie wskaźników powodujących zasolenie wód. Dodatkowo p.o. zastępcy Głównego Inspektora zwrócił się do dyrektora Departamentu Instrumentów Środowiskowych Ministerstwa Klimatu

[44] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/87.
[45] Dz. Urz. UE L Nr 327, s. 1, ze zm.
[46] W: Katowicach, Opolu, Wrocławiu, Zielonej Górze, Szczecinie.
[47] Dalej: „PGW WP".

i Środowiska[48] o rozważenie zwrócenia się do ministra właściwego ds. gospodarki wodnej o podjęcie działań mających na celu ograniczenie presji zakładów na stan Odry i jej dopływów, w szczególności zakładów odprowadzających do Odry i jej dopływów ścieki, dla których ustalono w pozwoleniach wodnoprawnych dopuszczalne stężenia wskaźników powodujących zasolenie wód.

(akta kontroli str. 129-151, 1161-1166a, 1181-1197)

W zakresie działań doraźnych p.o. Głównego Inspektora polecił[49] dokonywanie wizji odcinka rzeki znajdującego się w granicach województw: opolskiego, dolnośląskiego, lubuskiego i zachodniopomorskiego. W ramach prowadzonych wizji były prewencyjnie pobierane próbki wody.

(akta kontroli str. 1181-1197)

Ważniejsze ustalenia i wnioski zawarte w ww. raporcie zostały przedstawione, na posiedzeniu[50] MZdsO, jak również na posiedzeniu[51] Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Dodatkowo na posiedzeniu[52] MZdsO, Główny Inspektor informowała o liczbie kontroli podmiotów w zakresie przestrzegania warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz pozwoleniach zintegrowanych, przeprowadzonych w latach 2022-2024 w obszarze dorzecza Odry.

(akta kontroli str. 1221-1260)

Po sytuacji związanej ze śnięciem ryb w Odrze w 2022 r. Główny Inspektor przedstawił propozycję wytycznych w metodyce badania wód powierzchniowych oraz zarekomendował procedurę postępowania w przypadku badania fitoplanktonu. Procedura monitorowania interwencyjnego *Prymnesium parvum* „złotej algi" została zatwierdzona przez Ministra Klimatu i Środowiska 10 lutego 2023 r. Procedura ta, na podstawie analizy danych z badań wykonywanych przez Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych[53] GIOŚ, była aktualizowana trzykrotnie (wejście w życie aktualizacji następowało odpowiednio od: 15 maja 2023 r.[54], 13 listopada 2023 r.[55] i 24 marca 2025 r.[56]). Prace nad ostatnią aktualizacją procedury monitorowania interwencyjnego *Prymnesium parvum* „złotej algi" KLRW GIOŚ podjęło po rekomendacji MZdsO z 8 października 2024 r., we współpracy z Departamentem Strategii i Analiz w MKiŚ. Miejsca poboru próbek były wyznaczane przez DMŚ GIOŚ, we współpracy z KLRW GIOŚ oraz DI GIOŚ, z uwzględnieniem występowania potencjalnego ryzyka zakwitu „złotej algi". W okresie objętym kontrolą liczba punktów badawczych zmieniała się w kolejnych wydaniach procedury a także w trakcie ich obowiązywania. I tak: w drugim wydaniu wynosiła 36

[48] Dalej: „MKiŚ".
[49] Pismem znak: DI-KKW.410.105.2022 z 13 stycznia 2023 r., Śląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi, Opolskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi, Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi, Lubuskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi, Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi.
[50] Z 19 sierpnia 2025 r.
[51] Z 16 lipca 2024 r.
[52] Z 19 listopada 2024 r.
[53] Dalej: „KLRW".
[54] Drugie wydanie.
[55] Trzecie wydanie.
[56] Czwarte wydanie.

punktów (34[57] w obszarze dorzecza Odry oraz dwa[58] w obszarze dorzecza Wisły), w trzecim - 15 punktów (12[59] w obszarze dorzecza Odry oraz trzy[60] w obszarze dorzecza Wisły), natomiast w czwartym wydaniu wynosiła 19 punktów (17 w obszarze dorzecza Odry oraz dwa w obszarze dorzecza Wisły). Wykaz punktów badanych w ramach procedury został zamieszczony pierwszy raz w jej czwartym wydaniu. Lokalizacja dodatkowych punktów, które objęto monitoringiem interwencyjnym, wynikała z rekomendacji MZdsO. W okresie objętym kontrolą MZdsO wydał rekomendacje do prowadzenia monitoringu interwencyjnego, wskazując 17 punktów (z tego 12[61] w zlewni Odry i pięć[62] w zlewni Wisły). W badanym okresie KLRW GIOŚ wykonało łącznie 2 134 analizy na potrzeby ww. procedury, w obszarze dorzecza Odry oraz 127 - w obszarze dorzecza Wisły, które w postaci raportów były przekazywane na 61 adresów mailowych (m.in.: do nadodrzańskich wioś, Centrum Zarządzania Kryzysowego[63] w MKiŚ, Ministerstwa Infrastruktury[64], nadodrzańskich wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego[65], PGW WP oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska). Mniejsza liczba analiz w obszarze dorzecza Wisły, w stosunku do obszaru dorzecza Odry, wynikała m.in. ze wskazania w czwartym wydaniu ww. procedury w obszarze dorzecza Wisły dwóch punktów (jednego pięciorzędnego – pkt 12 Kanał Dwory Las oraz jednego trzeciorzędnego – pkt nr 13 na stopniu wodnym na Wiśle w miejscowości Łęczany), w stosunku do 17 punktów w obszarze dorzecza Odry. Główny Inspektor realizował w pełnym zakresie wytyczne i rekomendacje MZdsO.

(akta kontroli str. 179-198, 1157-1166a, 1181-1197, 1498-1499)

W zakresie różnicy w liczbie punktów wyznaczonych w obszarach dorzeczy Odry i Wisły w ramach monitoringu interwencyjnego dyrektor DMŚ GIOŚ wyjaśniła: „W ramach monitoringu interwencyjnego badane są punkty, w których istnieje potencjalne ryzyko wystąpienia zakwitów *Prymnesium parvum*. Zgodnie z czwartym wydaniem Procedury monitorowania interwencyjnego *Prymnesium parvum* złotej algi pkt 12. Kanał Dwory Las jest zakwalifikowany jako punkt pięciorzędny, czyli punkt, w którym obecność złotej algi ma charakter spekulacyjny. Uzasadnieniem takiej dysproporcji była m.in. analiza wyników uzyskiwanych w ramach PMŚ. CLB wykonuje na zlecenie DMŚ badania średnio 2500 ppk[66] w całej Polsce. W roku 2023 wykonywane były zgodnie z programem wykonawczym badania fitoplanktonu na rzece Wiśle. Badania te nie wykazały w żadnej z monitorowanych JCWP obecności złotej algi. W związku z powyższym

---

[57] Jeden punkt funkcjonował w okresie 1-11 lipca 2023 r.; 21 punktów funkcjonowało do 23 października 2023 r.; jeden punkt funkcjonował do 26 października 2023 r.; jeden punkt funkcjonował od 30 października 2023 r.; 10 punktów funkcjonowało przez cały okres obowiązywania drugiego wydania procedury.

[58] Oba punkty funkcjonowały od 17 lipca 2023 r. do końca okresu obowiązywania drugiego wydania procedury.

[59] Dziewięć punktów funkcjonowało przez cały okres obowiązywania trzeciej procedury; jeden punkt funkcjonował do 2 kwietnia 2024 r.; jeden punkt funkcjonował od 1 lipca 2024 r.; jeden punkt funkcjonował od 4 września 2024 r.

[60] Dwa punkty funkcjonowały do 12 lutego 2024 r.; jeden punkt funkcjonował od 18 marca 2024 r.

[61] Dwa punkty monitorowane 3 i 10 lipca 2024 r.; dwa punkty monitorowane od 6 czerwca 2025 r. do dnia zakończenia kontroli; dwa punkty monitorowane 4 lipca 2025 r.; dwa punkty monitorowane 29 sierpnia 2025 r., 12, 19, 26 września 2025 r. oraz 3 i 10 października 2025 r.; jeden monitorowany 20 i 29 sierpnia 2025 r., 3, 12, 19 i 26 września 2025 r. oraz 3, 8 i 10 października 2025 r.; jeden monitorowany 29 sierpnia 2025 r.; dwa monitorowane 19 i 26 września 2025 r., 2 i 10 października 2025 r.

[62] Wszystkie objęte monitoringiem 5 maja 2025 r.

[63] Dalej: „CZK".

[64] Dalej: „MI".

[65] Dalej: „WCZK".

[66] Punktów pomiarowo-kontrolnych – przyp. kontrolera, dalej: „ppk".

uznano, że badania wykonywane w ramach PMŚ są wystarczające i nie ma potrzeby zwiększenia liczby badanych punktów w zlewni Wisły w ramach monitoringu interwencyjnego […]".

(akta kontroli str. 1509)

Zgodnie z ustaleniami[67] podjętymi podczas spotkania resortowego Zespołu ds. Odry przy MKiŚ z 30 stycznia 2024 r. p.o. Głównego Inspektora przekazał zastępcy dyrektora Departamentu Strategii i Analiz MKiŚ propozycje modyfikacji przepisów ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry[68], w zakresie uwzględniania charakterystyki rzeki Odry jako odbiornika ścieków i ładunków zanieczyszczeń; ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia[69], w zakresie wysokości grzywny w sprawach o czyny określone w art. 476 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne[70], w zakresie wykorzystywania danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, postępowania w sytuacji przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, wysokości grzywien, pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych; ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska[71], w zakresie współdziałania w wykonywaniu czynności kontrolnych, przekazywania informacji o wynikach kontroli. Dodatkowo dyrektor DP GIOŚ przedstawiła dyrektorowi Departamentu Prawnego MKiŚ propozycje zmian przepisów ustawy o rewitalizacji rzeki Odry oraz zmiany przepisów upw, w ramach opiniowania projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw wspierających bezpieczeństwo rzeki Odry w zakresie gospodarki wodnej. Propozycje dotyczyły m.in. dokonywania przeglądów pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych na wprowadzanie ścieków do wód co najmniej raz na dwa lata; ponoszenia opłat podwyższonych za wprowadzanie ścieków do wód; określania sposobu odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 1157-1166a, 1181-1197)

Odnośnie do monitorowania zgłoszonych uwag i propozycji w ww. aktach prawnych dyrektor DP GIOŚ wyjaśniła: „[…] projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw wspierających bezpieczeństwo rzeki Odry w zakresie gospodarki wodnej […] pozostaje we właściwości Ministra Infrastruktury. Jest on gospodarzem projektu i pozostaje odpowiedzialny za jego proces legislacyjny. Uwagi, o których mowa w ww. piśmie DP GIOŚ były zgłaszane w ramach uzgodnień międzyresortowych za pośrednictwem Ministra Klimatu i Środowiska, który odpowiada za ostateczną treść pisma z uwagami. Projekt na razie pozostaje na etapie uzgodnień międzyresortowych."

(akta kontroli str. 605-614)

Cykle kontrolne uwzględniające zagrożenia związane z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono[72], w latach 2023-2024, cztery cykle kontrolne wyznaczone przez Głównego Inspektora, dotyczące zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych (w tym wód płynących), tj. kontrole:

- podmiotów prowadzących produkcję rolną, a w szczególności podmiotów, które w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych przechowują lub stosują nawozy naturalne, pod kątem oceny, w tym na podstawie wyników pomiarów jakości wód powierzchniowych zlecanych

[67] Opisanymi w notatce z 5 lutego 2024 r.
[68] Dz. U. z 2023 r. poz. 1963.
[69] Dz. U z 2025 r. poz. 860, ze zm.
[70] Dz. U. z 2025 r. poz. 960, ze zm., dalej: „upw".
[71] Dz. U. z 2024 r. poz. 425, ze zm., dalej: „uioś".
[72] Kontrole w ramach cykli kontrolnych były przeprowadzane przez wioś.

w trakcie kontroli do CLB GIOŚ, czy prowadzona działalność rolnicza powoduje zanieczyszczanie wód azotanami;
- podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych, pod kątem oceny przestrzegania dopuszczalnej średniej rocznej liczby zrzutów z poszczególnych przelewów;
- podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadają określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów oraz związków biogennych, pod kątem przestrzegania warunków określonych w tych pozwoleniach;
- realizacji przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach[73] dotyczących nieczystości ciekłych powstających na terenie gminy.

W DI GIOŚ sporządzono raporty z ww. cykli kontrolnych. Główny Inspektor przekazała raport z cyklu kontrolnego przeprowadzonego przez organy IOŚ, pn. „Kontrole podmiotów prowadzących produkcję rolną, a w szczególności podmiotów, które w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych przechowują lub stosują nawozy naturalne, pod kątem oceny, w tym na podstawie wyników pomiarów jakości wód powierzchniowych zlecanych w trakcie kontroli do Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ, czy prowadzona działalność rolnicza powoduje zanieczyszczanie wód azotanami", z lipca 2024 r., wszystkim wojewódzkim inspektorom, MKiŚ, MI oraz Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi[74] do wiadomości i wykorzystania służbowego. W ww. raporcie opisano naruszenia stwierdzone w ramach cyklu m.in. w zakresie przechowywania i stosowania nawozów naturalnych. Wskazano także, że przepisy dotyczące ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych obowiązują od 24 sierpnia 2017 r., a nadal gospodarstwa rolne nie dostosowały się do ich wymagań. Podkreślono konieczność szkoleń i działań edukacyjnych prowadzonych przez właściwe jednostki organizacyjne podległe MRiRW.

Główny Inspektor przekazała raport z cyklu kontrolnego, pn. „Kontrole podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych, pod kątem oceny przestrzegania dopuszczalnej średniej rocznej liczby zrzutów z poszczególnych przelewów", z kwietnia 2024 r., wszystkim wojewódzkim inspektorom, MKiŚ, MI oraz PGW WP Krajowemu Zarządowi Gospodarki Wodnej[75], do wiadomości i wykorzystania służbowego. W ww. raporcie stwierdzano naruszenia m.in. w zakresie braków w pozwoleniach wodnoprawnych; przekroczeń w średniej rocznej zrzutów; niezgodności stanów faktycznych ze stanem formalnoprawnym; przekroczeń, określonej w pozwoleniu wydanym na awaryjny przelew burzowy, dopuszczalnej maksymalnej dobowej oraz średniej dobowej ilości ścieków wprowadzanych z przelewu burzowego komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do rzeki. We wnioskach w ww. raporcie wskazano m.in. na konieczność ujednolicenia podejścia organów wydających pozwolenia na odprowadzanie ścieków przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej co do warunków

[73] Dz. U. z 2025 r. poz. 733.
[74] Dalej: „MRiRW".
[75] Dalej: „KZGW".

korzystania z wód, określanych w tych pozwoleniach, poprzez ujęcie w nich dopuszczalnej średniej rocznej liczby zrzutów.
Raport z cyklu kontrolnego pn. „Kontrola podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadają określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów oraz związków biogennych, pod kątem przestrzegania warunków określonych w tych pozwoleniach", z czerwca 2025 r. Główny Inspektor przekazała wszystkim wojewódzkim inspektorom, MKiŚ, MI oraz PGW WP KZGW w celu wykorzystania służbowego zgodnie z posiadanymi kompetencjami. W raporcie opisano naruszenia stwierdzone przez wioś w trakcie prowadzenia kontroli dotyczące m.in. nieterminowego przekazywania układów wyników pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub ziemi; pobierania próbek ścieków odprowadzonych z oczyszczalni niezgodnie z częstotliwością określoną w pozwoleniu wodnoprawnym, nierzetelnego prowadzenia rejestru ścieków wprowadzanych do rzeki; nieutrzymywania urządzeń do oczyszczania i odprowadzenia ścieków w należytym stanie technicznym; niestosowania procedur awaryjnych w sytuacji wystąpienia istotnej awarii oczyszczalni ścieków; przekazywania wyników prowadzonych pomiarów ilości ścieków wprowadzonych do wód niezgodnie z posiadanym rejestrem w zakresie ilości odprowadzanych ścieków.
Sporządzony w czerwcu 2025 r. raport z cyklu kontrolnego przeprowadzonego przez organy IOŚ, pn. „Realizacja przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczących nieczystości ciekłych powstających na terenie gminy", Główny Inspektor przekazała wszystkim wojewódzkim inspektorom, MKiŚ, MI oraz PGW WP KZGW do wiadomości i wykorzystania służbowego. W powyższym raporcie opisano naruszenia na postawie danych przekazanych przez wioś, w zakresie m.in. nierzetelnego wypełnienia sprawozdania dotyczącego gospodarowania nieczystościami ciekłymi za 2023 r., tj. wpisanie w sprawozdaniu ilości przeprowadzonych kontroli, pomimo braku protokołów z czynności kontrolnych potwierdzających ich przeprowadzenie; sprawozdań zawierających nieścisłości w stosunku do stanu rzeczywistego, w szczególności w zakresie ilości pobranych wód przez użytkowników nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, całkowitej ilości ścieków; niesporządzenia i nieprzekazania do wioś i do dyrektora RZGW PGW WP sprawozdania dotyczącego gospodarowania nieczystościami ciekłymi za 2023 r. lub przekazania sprawozdań po terminie; niezorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na opróżnianie i transport nieczystości ciekłych; braku informacji w gminie o sposobie gospodarowania nieczystościami ciekłymi na terenie nieruchomości. We wnioskach w ww. raporcie wskazano m.in. na nieprecyzyjną regulację dotycząca wymaganej liczby kontroli, które powinien przeprowadzić wójt w ciągu dwuletniego okresu kontroli objętego planem; brak ustandaryzowanych wzorów ewidencji, które gminy były zobowiązane prowadzić w zakresie nieczystości ciekłych; brak wzorów planów kontroli i kryteriów, które w tym planie powinny zostać przyjęte.

(akta kontroli str. 1468)

Organy lub instytucje[76], którym przekazano ww. raporty z cykli kontrolnych były bezpośrednio lub pośrednio właściwe do podejmowania działań w zakresie wniosków i stwierdzonych nieprawidłowości. Dyrektor DI GIOŚ, w odniesieniu do

[76] MKiŚ, MI, MRiRW, wioś, PGW WP, urzędy marszałkowskie.

działań podejmowanych przez GIOŚ po sporządzeniu raportów z cykli kontrolnych wyjaśnił: „[...] GIOŚ co do zasady nie jest właściwy do podejmowania działań pokontrolnych wobec zakładów objętych cyklem, w których w trakcie kontroli wioś stwierdził nieprawidłowości. Stwierdzone przez wioś podczas kontroli nieprawidłowości skutkują podejmowaniem przez wioś odpowiednich działań pokontrolnych spośród katalogu przewidzianego w art. 12 ust. 1 uioś. Natomiast pozostałe organy i resorty, którym przekazano raporty są również właściwe do podejmowania działań w zakresie ich właściwości i kompetencji związanych z gospodarowaniem wodami [...] Wszystkie zadania kontrolne organów IOŚ z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, w tym zrealizowane w okresie objętym kontrolą cykle, dotyczą ochrony wód, w tym płynących, przed zanieczyszczeniem.".

(akta kontroli str. 1157-1166a, 1181-1198, 1468)

Główny Inspektor nie posiadał informacji dotyczących działań podejmowanych przez podmioty publiczne (z wyjątkiem Ministra Infrastruktury), którym przekazywane były raporty z ww. cykli kontrolnych. Główny Inspektor w zakresie działań podejmowanych przez podmioty publiczne, którym zostały przekazane raporty z cykli kontrolnych wyjaśniła, że: „[...] zakres kompetencji wynikający z przepisów nie przewiduje nadzoru GIOŚ nad organami, którym raporty zostały przekazane. GIOŚ zrealizował swoje obowiązki współdziałania z innymi organami poprzez przekazanie im raportów (wniosków) z przeprowadzonych cykli. Nie ma on natomiast wpływu na dalsze działania ani sposób postępowania tych organów w zakresie wykorzystania przekazanego im materiału".
W nawiązaniu do raportu z cyklu kontrolnego przeprowadzonego przez organy IOŚ, pn. „Realizacja przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczących nieczystości ciekłych powstających na terenie gminy", z czerwca 2025 r., do wiadomości Głównego Inspektora wpłynęło pismo, skierowane do Prezesa PGW WP, w którym Minister Infrastruktury zwrócił się o podjęcie przez PGW WP stosownych działań w zakresie swojej właściwości, mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony wód, w tym także zacieśnienie współpracy z IOŚ. W dalszej kolejności zastępca Prezesa PGW WP zwróciła się do Głównego Inspektora z prośbą o współpracę w zakresie zagadnień będących przedmiotem ww. cyklu. W odpowiedzi na powyższe Główny Inspektor zaproponowała zastępcy Prezesa PGW WP spotkanie, które odbyło się 6 października 2025 r. W nawiązaniu do ustaleń ze spotkania Główny Inspektor przekazał zastępcy Prezesa PGW WP zagadnienia wymagające doprecyzowania w przepisach ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w tym m.in. ustalenie liczby kontroli, które powinien przeprowadzić wójt; ustalenie wzorów ewidencji i planu kontroli; regulacji odnośnie sposobu i konieczności ewidencjonowania ilości wody pobieranej przez mieszkańców gmin.

(akta kontroli str. 1314-1321, 1460-1467)

Działania na rzecz doposażenia i wzmocnienia kadrowego IOŚ

Główny Inspektor oraz Dyrektor Generalny GIOŚ występowali[77] o zwiększenie liczby etatów w IOŚ oraz finansowania związanego z wnioskowanymi etatami. W wyniku swoich starań Główny Inspektor uzyskał zwiększenie liczby etatów

[77] M.in.: 13 października 2022 r. Dyrektor Generalny GIOŚ zwróciła się do dyrektor Departamentu Budżetu MKiŚ o zwiększenie liczby etatów o 172, tj. 102 etaty w 2023 r., 50 etatów w 2024 r. oraz 20 etatów w 2025 r. oraz 59 816,2 tys. zł na lata 2023-2025; 31 lipca 2023 r. Główny Inspektor zwrócił się do Dyrektora Generalnego MKiŚ o zwiększenie limitów wydatków w projekcie ustawy budżetowej o 26 238 tys. zł; 25 lipca 2024 r. Główny Inspektor zwróciła się do dyrektora Departamentu Budżetu MKiŚ o zwiększenie o 30 liczby etatów dla CLB GIOŚ oraz wydatków z tym związanych w kwocie 7 434,0 tys. zł.

o 20 dla CLB GIOŚ. Dodatkowo DI GIOŚ został wzmocniony dwoma etatami, które zostały przeniesione[78] z DZPŚ GIOŚ. Dodatkowo po katastrofie ekologicznej na Odrze w 2022 r. GIOŚ uzyskał i wydatkował, w okresie objętym kontrolą łącznie 7 061,7 tys. zł, z czego: CLB GIOŚ 3 812,9 tys. zł[79], KLRW GIOŚ 3 248,8 tys. zł[80]. Dodatkowo Główny Inspektor, 11 marca 2025 r., podpisał umowę[81] z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej[82] na zakup aparatury pomiarowej dla CLB GIOŚ oraz KLRW GIOŚ do kwoty 40 909,8 tys. zł w ramach projektu: „Rozwój i modernizacja systemu badań i oceny jakości wód oraz wzmocnienie potencjału Krajowego Laboratorium Referencyjnego ds. monitoringu wód w zakresie wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych". Zakończenie realizacji projektu, zgodnie z umową, przewidziano na 31 grudnia 2027 r.

(akta kontroli str. 129-148, 187, 243, 247)

Wszystkie oddziały CLB GIOŚ posiadają możliwość wykonywania badań fizykochemicznych w wodach powierzchniowych, pozwalających na identyfikację warunków sprzyjających rozwojowi fitoplanktonu, w tym *Prymnesium cf. parvum*. Pracownicy CLB GIOŚ odbywali szkolenia w ww. zakresie.

(akta kontroli str. 1261-1272)

Ogólne kierunki działania IOŚ i wytyczne Głównego Inspektora

Główny Inspektor zatwierdził 26 listopada 2020 r. „Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2021-2025 (z perspektywą do 2030 r.)". Określono w nich najważniejsze cele do osiągnięcia do 2025 r. w zakresie poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych, Morza Bałtyckiego oraz gospodarowania zasobami wodnymi, m.in.:

- kontrolę w zakładach, które na podstawie decyzji określających warunki korzystania ze środowiska wprowadzają ścieki do wód lub do ziemi, a w szczególności ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, wraz z prowadzeniem pomiarów jakości ścieków wprowadzanych do środowiska, wykonywanych na zlecenie wioś podczas kontroli oraz pobierających wodę powierzchniową lub podziemną;
- ocenę wyników pomiarów wykonywanych przez podmioty zobowiązane do ich wykonywania i przedkładania organom IOŚ oraz wykonywanie przez CLB GIOŚ pomiarów jakości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni;
- zapewnienie sił i środków w celu prowadzenia pomiarów dla potrzeb aktualizacji planów gospodarowania wodami oraz oceny osiągnięcia dobrego stanu wód;
- prowadzenie pomiarów dla potrzeb aktualizacji planów gospodarowania wodami oraz oceny osiągnięcia dobrego stanu wód.

(akta kontroli str. 22-34)

Główny Inspektor zatwierdzał, obowiązujące w okresie objętym kontrolą, wytyczne do planowania działalności organów IOŚ w poszczególnych latach[83], które stanowiły podstawę dla wioś do opracowania planów działalności oraz planów pracy na następny rok. Potrzebę realizacji działań organów IOŚ w zakresie zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych

[78] Odpowiednio od 1 czerwca 2023 r. i 1 lipca 2023 r.

[79] M.in. na zakup: 5 łodzi z silnikami oraz przyczepkami transportowymi, 10 sond wieloparametrowych, materiałów eksploatacyjnych do chromatografów jonowych oraz sprzętu i szkła laboratoryjnego.

[80] M.in. na zakup: koncentratora próżniowego, wstrząsarki laboratoryjnej, zestawu chromatografu cieczowego sprzężonego ze spektrometrem mas typu QTOF (LC-QTOF).

[81] Aneksowana z 14 października 2025 r. nr FENX.02.04-IW.01-0052/24.

[82] Dalej: „NFOŚiGW".

[83] Wytyczne na: 2023 r. – 8 grudnia 2022 r.; 2024 r. – 10 listopada 2023 r., aneksowane 28 listopada 2023 r.; 2025 r. – 26 września 2024 r.

(w tym wód płynących) Główny Inspektor uwzględnił, ustalając cele kontrolne dotyczące: przestrzegania warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz pozwoleniach zintegrowanych[84]; przestrzegania warunków dotyczących ilości pobieranej wody, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz pozwoleniach zintegrowanych[85]; przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego; przestrzegania przepisów dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych[86]przez podmioty prowadzące produkcję rolną oraz działalność, w ramach której są przechowywane nawozy naturalne lub stosowane nawozy; realizacji przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta, obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w zakresie dotyczącym gospodarowania nieczystościami ciekłymi na terenie gminy[87]; postępowania podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych[88].

(akta kontroli str. 22-128)

Realizacja cyklu kontrolnego w związku z pojawieniem się złotej algi

W związku z pojawieniem się w 2023 r. złotej algi w rzece Pszczynce (bezpośredni dopływ rzeki Wisły), Główny Inspektor podjął decyzję o przeprowadzeniu w 2024 r. cyklu kontrolnego „podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadały określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów oraz związków biogennych pod kątem przestrzegania warunków określonych w tych pozwoleniach". W ramach ww. cyklu 11[89] wojewódzkich inspektorów skontrolowało w 2024 r. 197 podmiotów, eksploatujących 211 instalacji odprowadzających ścieki do wód lub do ziemi[90]. Z danych przekazanych do GIOŚ przez wioś wynikało, że na dzień zakończenia kontroli realizowanych w cyklu, dwie instalacje, spośród skontrolowanych 211, nie posiadały wymaganego pozwolenia na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi. Natomiast w sprawie trzech instalacji, z 211 skontrolowanych, toczyły się postępowania w sprawie cofnięcia pozwolenia. W toku realizacji kontroli w ramach ww. cyklu kontrolnego, wojewódzcy inspektorzy stwierdzili, że na 211 skontrolowanych instalacji 187 (88,6%) spełniało warunki określone w pozwoleniu w zakresie jakości ścieków w obu ocenianych okresach, a 199 i 198 instalacji, odpowiednio w I i II okresie oceny[91], spełniało warunki pozwolenia w zakresie ilości ścieków, przy czym brak było możliwości oceny ilości w I ocenianym okresie – w przypadku dwóch instalacji oraz czterech instalacji - w II okresie. Natomiast spośród 45 skontrolowanych instalacji odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, warunki pozwolenia w zakresie jakości ścieków spełniło w obu ocenianych okresach 38 instalacji (84,4 %), a w zakresie ilości - 44 i 43 instalacji, odpowiednio w I i II okresie oceny. Z ustaleń kontroli wioś dokonanych podczas cyklu wynikało, że nie we wszystkich pozwoleniach udzielonych dla

[84] Na 2023 r., 2024 r. i 2025 r.
[85] Na 2024 r. i 2025 r.
[86] Na 2023 r., 2024 r. i 2025 r.
[87] Na 2024 r.
[88] Na 2024 i 2025 r.
[89] Śląski, Świętokrzyski, Małopolski, Podkarpacki, Lubelski, Łódzki, Mazowiecki, Kujawsko-Pomorski, Podlaski, Warmińsko-Mazurski, Pomorski.
[90] M.in. komunalne oczyszczalnie ścieków, oczyszczalnie ścieków przemysłowych, pompownie, osadnik wód dołowych, zbiorniki retencyjno-dozujące w zakładach górniczych.
[91] Okresy oceny jakości i ilości ścieków określone w pozwoleniu.

kontrolowanych instalacji zostały określone wskaźniki: azot ogólny, fosfor ogólny, chlorki, siarczany. I tak na 211 skontrolowanych instalacji odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły i do bezpośrednich dopływów rzeki Wisły w:

- 93 przypadkach określono w pozwoleniu dopuszczalne stężenia chlorków; nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnego stężenia tego wskaźnika;
- 84 przypadkach określono w pozwoleniu dopuszczalne stężenia siarczanów, w tym w 20 instalacjach wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły; nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego stężenia tego wskaźnika, określonego w posiadanych przez podmioty pozwoleniach;
- 169 przypadkach określono w pozwoleniu dopuszczalne wartości azotu ogólnego, w tym w 39 instalacjach wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły; stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości tego wskaźnika określonych w pozwoleniu: w I ocenianym okresie – w przypadku 12 instalacji, w tym czterech instalacji wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły, w II ocenianym okresie – w przypadku 12 instalacji, w tym trzech instalacji wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły;
- 167 przypadkach określono w pozwoleniu dopuszczalne wartości fosforu ogólnego, w tym 35 instalacji wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły; stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości tego wskaźnika określonych w pozwoleniu: w I ocenianym okresie – w przypadku 11 instalacji, w tym czterech z instalacji wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły, w II ocenianym okresie – w przypadku 11 instalacji, w tym czterech instalacji wprowadzających ścieki bezpośrednio do Wisły.

Podczas kontroli realizowanych w ramach cyklu, wojewódzcy inspektorzy w ośmiu przypadkach zlecili CLB GIOŚ pobór i badanie próbek ścieków m.in. pod kątem występowania *Prymnesium cf. parvum,* jednak w analizach mikroskopowych próbek nie stwierdzono obecności „złotej algi". Podczas kontroli 211 instalacji, oprócz naruszeń dotyczących jakości i ilości odprowadzonych ścieków, w 50 przypadkach stwierdzono również inne naruszenia, które dotyczyły m.in.:

- nieterminowego przekazywania wyników pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi;
- pobierania próbek ścieków odprowadzanych z oczyszczalni niezgodnie z częstotliwością określoną w pozwoleniu wodnoprawnym;
- braku powiadamiania organu IOŚ o okresach trwania rozruchów rozbudowanych, budowanych lub przebudowanych obiektów oczyszczalni ścieków;
- nierzetelnego prowadzenia rejestru ścieków wprowadzanych do rzeki;
- nieutrzymywania urządzeń do oczyszczania i odprowadzania ścieków w należytym stanie technicznym.

W ramach cyklu podjęto następujące działania pokontrolne:

- wystawiono 26 mandatów na kwotę 30 tys. zł;
- wydano 94 zarządzenia pokontrolne;
- przekazano 60 wystąpień pokontrolnych do PGW WP;
- 17 razy wystąpiono do organu wydającego pozwolenie zintegrowane lub wodnoprawne, w celu przeglądu, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia;
- wydano osiem decyzji wymierzających opłaty podwyższone za wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi.

(akta kontroli str. 1181-1197, 1468)

Kontrole w wioś

W okresie objętym kontrolą, pracownicy GIOŚ na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 1 uioś oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli

w administracji rządowej[92], przeprowadzili kontrole w pięciu wioś[93]. W czterech[94] przypadkach zakres kontroli obejmował m.in. realizację planów kontroli w zakresie przestrzegania wymagań formalnych i proceduralnych wynikających z „Wytycznych do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska"[95] i zasad sporządzania planów kontroli zgodnie z dokumentacją Informatycznego Systemu Kontroli[96]. W wyniku kontroli przeprowadzonych w dwóch wioś[97] stwierdzono nieujęcie w planach minimalnej liczby podmiotów w ramach wybranych cykli kontrolnych związanych z gospodarką wodno-ściekową[98], wskazanej w Wytycznych na 2023 r. oraz 2024 r. Przyczyną powyższego był brak wystarczającej liczby podmiotów, które mogłyby być objęte ww. cyklami kontrolnymi. Zakres jednej kontroli[99] obejmował m.in. prowadzenie przez wioś działań kontrolnych i pokontrolnych, prowadzenie kontroli dokumentacyjnych automonitoringowych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W trakcie kontroli stwierdzono m.in. przypadki nieustalenia opłaty podwyższonej za przekroczenie warunków pozwolenia wodnoprawnego, przypadki niewydania decyzji nakazującej usunięcie uchybień podmiotom, które nie posiadały zaopiniowanych planów nawożenia azotem.

(akta kontroli str. 680C-680D, 1167-1197)

Analizy stopnia realizacji planów kontroli IOŚ i ich wyniki

W okresie objętym kontrolą pracownicy DI GIOŚ co pół roku, przy wykorzystaniu ISK, przeprowadzali analizę stopnia realizacji planów kontroli ustalonych przez wojewódzkich inspektorów. Ponadto pracownicy DI GIOŚ przeprowadzili analizę planów kontroli ustalonych przez wioś na 2025 r. Informacje dotyczące analiz po pierwszym półroczu 2024 r. i 2025 r. oraz analizy planów kontroli na 2025 r. przekazano wioś.

(akta kontroli str. 739-742A, 1394-1407)

W ramach zrealizowanego w 2023 r. cyklu kontrolnego podmiotów odprowadzających do śródlądowych wód powierzchniowych ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej, skontrolowano łącznie 150 podmiotów (122 posiadające przelewy burzowe) pod kątem oceny przestrzegania dopuszczalnej średniej rocznej liczby zrzutów z poszczególnych przelewów, natomiast zgodnie z „Wytycznymi" na 2023 r. powinno zostać skontrolowanych 250 podmiotów. W ramach cyklu kontrolnego podmiotów prowadzących produkcję rolną, a w szczególności podmiotów, które w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych przechowują lub stosują nawozy naturalne, pod kątem oceny, w tym na podstawie wyników pomiarów jakości wód powierzchniowych zlecanych w trakcie kontroli do CLB GIOŚ, czy prowadzona działalność rolnicza powoduje zanieczyszczanie wód azotanami

[92] Dz. U. z 2020 r. poz. 224, ze zm.

[93] W WIOŚ w Bydgoszczy rozpoczęto kontrolę 3 lutego 2025 r. a zakończono ją 30 kwietnia 2025 r.; w WIOŚ w Rzeszowie rozpoczęto kontrolę 8 sierpnia 2023 r., a zakończono ją 21 września 2023 r.; w WIOŚ w Warszawie rozpoczęto kontrolę 7 listopada 2024 r., a zakończono ją28 marca 2025 r.; w WIOŚ w Łodzi rozpoczęto kontrolę 9 grudnia 2024 r. a zakończono 20 marca 2025 r. oraz w WIOŚ w Kielcach rozpoczęto kontrolę 13 listopada 2023 r., a zakończono ją20 grudnia 2024 r.

[94] W WIOŚ w Rzeszowie, WIOŚ w Warszawie, WIOŚ w Łodzi oraz WIOŚ w Kielcach.

[95] Dalej: „Wytycznych".

[96] Dalej: „ISK".

[97] W Warszawie i w Łodzi.

[98] Cykl kontrolny nr 2 w 2023 r. - podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych, pod kątem oceny przestrzegania dopuszczalnej średniej rocznej liczby zrzutów z poszczególnych przelewów i cykl kontrolny nr 1 w 2024 r. – kontrola podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadają określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów oraz związków biogennych pod kątem przestrzegania warunków określonych w tych pozwoleniach.

[99] WIOŚ w Bydgoszczy, Delegatury w Toruniu – kontrola pozaplanowa.

wioś skontrolowało łącznie 1369 podmiotów, natomiast zgodnie z „Wytycznymi" na 2023 r. powinno zostać skontrolowane 1500 podmiotów.

(akta kontroli str. 775-794B)

W 2024 r. 11 wioś skontrolowało, w ramach cyklu kontrolnego podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadają określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów oraz związków biogennych pod kątem przestrzegania warunków określonych w tych pozwoleniach, łącznie 197 podmiotów, natomiast zgodnie z „Wytycznymi" na 2024 r. powinno zostać skontrolowanych 360 podmiotów. Główny Inspektor w przypadkach braku realizacji założeń wytycznych występował do wioś o udzielenie wyjaśnień. Powodem, dla którego wojewódzcy inspektorzy nie skontrolowali wymaganej wytycznymi liczby podmiotów była w szczególności niższa niż wymagana liczba podmiotów działających na obszarze właściwości wioś spełniających kryteria do objęcia kontrolą. W przypadku cyklu kontrolnego realizacji przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczących nieczystości ciekłych powstających na terenie gminy skontrolowano łącznie 506 gmin, a zgodnie z „Wytycznymi" na 2024 r. powinno zostać skontrolowane 500 gmin.

(akta kontroli str. 794A-794B, 1394-1407, 1419-1427)

W okresie objętym kontrolą pracownicy GIOŚ nie przeprowadzali kontroli w zakresie zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących. Nie przeprowadzano kontroli o zasięgu lub znaczeniu ponadwojewódzkim.

(akta kontroli str. 1273-1285)

W zakresie odnoszącym się do zapobiegania zanieczyszczeniu wód (w tym wód powierzchniowych płynących) jednostki IOŚ przeprowadziły[100]:

- 5 261 kontroli dokumentacyjnych (w tym 4 002 kontrole, w których nie stwierdzono naruszeń) w oparciu o analizę badań automonitoringowych wykonywanych przez podmioty zobowiązane do ich wykonywania według celu „analiza dokumentów przekazanych przez zakład w celu oceny dotrzymywania wielkości dopuszczalnych oraz spełnienia wymagań dotyczących badań automonitoringowych z zakresu gospodarki wodno-ściekowej". W 2023 r. (od 1 lipca 2023 r.) przeprowadzono 1 174 kontrole i stwierdzono 227 naruszeń. W 2024 r. przeprowadzono 2 601 kontroli i stwierdzono 650 naruszeń. W 2025 r. (do 10 października) przeprowadzono 1 486 kontroli i stwierdzono 382 naruszenia. W przypadku ww. kontroli jedynym stwierdzanym naruszeniem było: przekroczenie warunków pozwolenia wodnoprawnego lub zintegrowanego. Wszystkie ww. kontrole były kontrolami planowymi. Intensywność kontroli w poszczególnych latach plasowała się w granicach od ok. 159 miesięcznie (2025 r.) do 217 miesięcznie - w 2024 r. Pomimo spadku liczby kontroli ich efektywność wzrosła, na co wskazywała wzrastająca liczba wykrytych naruszeń, co świadczyło o skuteczności narzędzi analitycznych.
- 2 277 kontroli w z wyjazdem w teren bez ustalonego sprawcy[101] (w tym 2 085 kontroli, w których nie stwierdzono naruszeń). Wszystkie kontrole były kontrolami pozaplanowymi z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu

[100] Według stanu na 10 października 2025 r. (kontrole rozpoczęte 1 lipca 2023 r. i zakończone do 10 października 2025 r.).

[101] 746 kontroli w 2023 r. (od 1 lipca 2023 r.); 1 151 kontroli w 2024 r.; 380 kontroli w 2025 r. (do 10 października).

w celu rozpoznania w terenie zgłoszenia dotyczącego zanieczyszczenia środowiska wodnego, z nieustalonym sprawcą zdarzenia. Stwierdzono 192 naruszenia, w przypadku kontroli bez ustalonego podmiotu. ISK nie zawierał informacji o klasach naruszeń[102]. Najwyższą liczbę kontroli odnotowano w 2024 r., kiedy przeprowadzono ich 1 151. W 2023 r. (od 1 lipca) zrealizowano 746 kontroli, natomiast w 2025 r. (do 10 października przeprowadzono 380 kontroli).

- 3 294[103] kontrole zakładów w terenie (w tym 1 170 kontroli, w których nie stwierdzono naruszeń) według celów kontrolnych pn.: „Kontrola przestrzegania warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz pozwoleniach zintegrowanych", „Kontrola przestrzegania warunków dotyczących wód opadowych i roztopowych wprowadzanych do wód lub do ziemi lub do urządzeń wodnych, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz pozwoleniach zintegrowanych", „Kontrola podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych", „Kontrola podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych". We wszystkich ww. kontrolach stwierdzono łącznie 2 997[104] naruszeń. Najczęściej stwierdzanymi naruszeniami było m.in.: naruszenia warunków decyzji lub zgłoszenia niemające istotnego wpływu na stan środowiska – w 708 przypadkach; inne przypadki niestwarzające zagrożenia lub zanieczyszczenia środowiska – 464; naruszenia warunków decyzji lub zgłoszenia mające istotny wpływ na środowisko – w 387 przypadkach; nieprzedkładanie wyników pomiarów – w 310 przypadkach; brak wymaganej decyzji lub zgłoszenia określających warunki korzystania ze środowiska – w 258 przypadkach. W analizowanym okresie intensywność działań kontrolnych była najwyższa w 2024 r., kiedy przeprowadzono 1 680 kontroli, w tym niemal równą liczbę kontroli planowych i pozaplanowych. W 2025 r. odnotowano spadek liczby kontroli, jednak utrzymujący się wysoki udział kontroli pozaplanowych (47,9%) wskazywał na znaczący zakres działań podejmowanych przez wioś w odpowiedzi na sygnały i wnioski zewnętrzne.

Dyrektor DI GIOŚ wyjaśnił: „[...] z systemu ISK nie ma możliwości wygenerowania jedynie tych kontroli, które dotyczyły wód powierzchniowych płynących, bowiem z przepisów nie wynika obowiązek prowadzenia ewidencji prowadzonych kontroli w szczegółowym podziale ze względu na rodzaj wód powierzchniowych" oraz wyjaśnił, że dane liczbowe obejmują kontrole przeprowadzone przez wioś w okresie objętym kontrolą NIK, w zakresie dotyczącym zapobiegania i reagowania na zagrożenia związane z jakością wód powierzchniowych.

(akta kontroli str. 1198-1200, 1286-1289)

[102] Naruszenia były opisywane w raportach z kontroli.

[103] W 2023 r. (od 1 lipca 2023 r.) przeprowadzono 748 kontroli, w tym 439 stanowiły kontrole planowe, a 309 kontrole pozaplanowe, tj. m.in. interwencyjne, na wniosek. W 2024 r. przeprowadzono 1 680 kontroli, w tym 849 stanowiły kontrole planowe, a 831 kontrole pozaplanowe. W 2025 r. (do 10 października) przeprowadzono 866 kontroli, w tym 451 stanowiły kontrole planowe, a 415 kontrole pozaplanowe. 1 739 z 3 294 stanowiły kontrole planowe natomiast 1 555 z 3 294, stanowiły kontrole pozaplanowe (interwencyjne, na wniosek, inwestycyjne, inne).

[104] Dotyczących komponentu woda lub ścieki z czego 569 naruszeń dotyczyło komponentu woda, a 2 428 naruszeń komponentu ścieki.

W GIOŚ nie wdrożono działań w związku z naruszeniami stwierdzonymi przez wioś w toku realizowanych kontroli związanych z jakością wód powierzchniowych płynących. Dyrektor DI GIOŚ wyjaśnił: „[...] to wojewódzki inspektor ochrony środowiska kieruje działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa, a także dokonuje na obszarze województwa analiz i ocen przestrzegania przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1 uioś. Na podstawie ustaleń kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska podejmuje odpowiednio przewidziane prawem działania pokontrolne, m.in. wymienione w art. 12 ust. 1 uioś lub art. 17 ust. 2 pkt 2 uioś.”.

(akta kontroli str. 1278)

Dokumentacja ISK dotycząca przeprowadzania kontroli obowiązywała od 30 kwietnia 2018 r., natomiast dokumentacja dotycząca wykonywania kontroli w terenie bez ustalonego podmiotu – od 1 stycznia 2016 r.

(akta kontroli str. 1201-1220)

Opłaty podwyższone za wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym lub pozwoleniu zintegrowanym

W latach 2023-2024[105] wojewódzcy inspektorzy 1 155 decyzjami[106] (492 w 2023 r., 663 w 2024 r.) ustalili opłaty podwyższone za wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym lub pozwoleniu zintegrowanym (na podstawie art. 280 pkt 2 lit. b upw) w łącznej wysokości 76 324,7 tys. zł (35 325,6 tys. zł w 2023 r. i 40 999,1 tys. zł w 2024 r.). W ww. okresie wojewódzcy inspektorzy 230 decyzjami odroczyli termin wniesienia opłaty podwyższonej na łączną kwotę 33 049,9 tys. zł. W latach 2023-2024 wojewódzcy inspektorzy wydali łącznie 194 decyzji na kwotę 16 762,6 tys. zł dotyczących rozliczenia opłat podwyższonych w związku z terminową realizacją przedsięwzięć, które usunęły przyczyny ponoszenia opłat podwyższonych. Ponadto wojewódzcy inspektorzy 24 decyzjami w 2023 r. i 8 decyzjami w 2024 r.[107] nałożyli kary w łącznej wysokości 43 776,1 tys. zł (29 867,4 tys. zł w 2023 r. i 13 908,7 tys. zł w 2024 r.) za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska[108] za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom (na podstawie art. 298 ust. 1 pkt 2 poś w związku z art. 545 ust. 3a-3d upw). W latach 2023-2024 wojewódzcy inspektorzy 78 decyzjami rozliczyli kary w związku z terminową realizacją przedsięwzięcia, które usunęło przyczyny ponoszenia kar łączną kwotę 20 791,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 761A-761F)

Dyrektor DI GIOŚ odnośnie do danych dotyczących ww. opłat będących w posiadaniu GIOŚ wskazał, że wioś przekazują do GIOŚ dane o decyzjach wydawanych na podstawie: art. 298 ust. 1 pkt 2 poś i art. 280 pkt 2 lit. b upw oraz przepisów ww. ustaw dotyczących odraczania, rozliczania oraz obowiązku uiszczenia tych kar/opłat podwyższonych, w sprawach związanych z realizacją przedsięwzięć mających na celu usunięcie przyczyn ponoszenia kar/opłat podwyższonych na potrzeby sporządzenia sprawozdania statystycznego OŚ-2b. Zgodnie z rozporządzeniami Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023, 2024 i 2025[109] dane

[105] GIOŚ dysponował danymi za cały rok 2023 i 2024 przekazanymi przez WIOŚ w celu sporządzenia Sprawozdania z działalności kontrolnej Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Środowiska OŚ-2b za rok 2023 oraz 2024.

[106] Decyzje, które stały się ostateczne w 2023 i 2024 r.

[107] Decyzje, które stały się ostateczne w 2023 i 2024 r.

[108] Dz. U. z 2025 r. poz. 647, ze zm., dalej: „poś”.

[109] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2022 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 (Dz. U. poz. 2453); rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki

przekazywane są przez wioś raz w roku, do 15 lutego danego roku za rok poprzedni. W związku z powyższym GIOŚ dysponuje pełnymi danymi o ww. decyzjach w ujęciu rocznym.

(akta kontroli str. 762-769)

GIOŚ w ISK zamieszczał orzeczenia sądów administracyjnych m.in. w sprawach kar pieniężnych/opłat podwyższonych wymierzanych przez organy IOŚ. Dostęp do ww. orzeczeń mieli pracownicy wioś oraz GIOŚ.

(akta kontroli str. 754)

GIOŚ przeprowadził szkolenie dotyczące „Wybranych zagadnień gospodarki wodno-ściekowej, które pojawiają się na gruncie postępowań administracyjnych w sprawach wymierzania opłat podwyższonych za korzystanie z usług wodnych polegających na poborze wód i wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym albo w pozwoleniu zintegrowanym". Zostało ono zorganizowane przez pracowników DI GIOŚ 16 czerwca 2025 r. (on-line). W szkoleniu tym udział wzięło 284 osób.

(akta kontroli str. 743-748, 755-758)

Zastępca dyrektora DI GIOŚ, w związku z powstałymi wątpliwościami prawnymi w toku prowadzonych postępowań odwoławczych pismem z 30 maja 2025 r., wystąpił do dyrektor Departamentu Gospodarki Wodnej MI o przedstawienie stanowiska m.in. w kwestii posiadania przez organy IOŚ podstawy prawnej do wymierzania opłaty podwyższonej, o której mowa w art. 280 pkt 2 upw za naruszenie warunków pozwolenia na rolnicze wykorzystanie ścieków. W piśmie z 13 sierpnia 2025 r. zastępca dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej MI wskazał, że przekroczenie warunków rolniczego wykorzystania ścieków polegające na ich wykorzystaniu w sposób określony w art. 84 ust. 1 upw (czyli m.in. do chowu i hodowli ryb) nie podlega opłacie podwyższonej. Przepisy ustawy upw przewidują inne sankcje niż opłata podwyższona za naruszenie warunków rolniczego wykorzystania ścieków określone, m.in. w art. 478 pkt 10 tej ustawy. Otrzymane stanowisko zostało przekazane wszystkim wioś.

(akta kontroli str. 755-758, 1460-1467)

W okresie objętym kontrolą w GIOŚ nie prowadzono analiz dotyczących wpływu kar nakładanych na podstawie art. 298 ust. 1 pkt 2 poś oraz opłat podwyższonych nakładanych na podstawie art. 280 pkt 2 lit. b upw przez wioś na wielkość emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych płynących. Główny Inspektor wyjaśniła: „[...] działanie w tym zakresie nie należy do kompetencji organów IOŚ. [...] od 1 stycznia 2018 r. Wody Polskie [...] są właściwe do oceny czy istniejące rozwiązania systemowe, w tym system opłat, kar i opłat podwyższonych, mają wpływ (a jeśli tak to jaki) na wielkość emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych płynących. Poza Wodami Polskimi ocena w tym zakresie pozostaje w kompetencji ministra właściwego ds. gospodarki wodnej, który na podstawie art. 325 upw powinien dokonywać analizy przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych wynikających z ww. ustawy i wprowadzać określone działania do planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza lub też wprowadzać legislacyjne rozwiązania systemowe, bardziej restrykcyjne lub zupełnie nowe, mające na celu zmobilizowanie zakładów do ograniczenia wielkości emisji do wód.[...]". Jak wyjaśniła I zastępca Głównego Inspektora: „[...] Departament Inspekcji, w którego zakresie znajdują się zagadnienia związane z kontrolą gospodarki wodno-ściekowej, nie zidentyfikował w swoich zasobach

publicznej na rok 2024 (Dz. U. poz. 2747); rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2024 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2025 (Dz. U. poz. 1653).

informacji, z których wynikałoby, że do GIOŚ były przekazywane analizy w ww. zakresie. Ponadto nie posiadam wiedzy o ogólnodostępnych analizach i opracowaniach dotyczących wpływu na wielkość emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych płynących (w tym na podjęcie przez poszczególne podmioty realizacji przedsięwzięć, które usuwały przyczyny ponoszenia opłat podwyższonych lub kar), administracyjnych kar pieniężnych i opłat podwyższonych nakładanych przez organy IOŚ na podstawie ww. przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i Prawo wodne, zatem nie były one wykorzystywane.”.

(akta kontroli str. 1258-1272, 1566-1570)

Współdziałanie z innymi organami i podmiotami

Główny Inspektor we współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną podjął działania w celu wyjaśnienia przyczyn niedostatecznej jakości wody oraz pogorszenia jakości wody w kąpieliskach[110], w tym w kąpieliskach na rzekach oraz zalewach. Główny Inspektor Sanitarny oraz zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego[111] przekazał I zastępcy Głównego Inspektora informację o pogorszeniu stanu kąpielisk. Informacje o stanie kąpielisk były przekazywane do właściwych terenowo wioś w celu podjęcia określonych działań zgodnie z kompetencjami. Dodatkowo I zastępca Głównego Inspektora przekazywał[112] Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu[113] oraz zastępcy Głównego Inspektora Sanitarnego[114] informację o podjętych przez wioś działaniach w celu ustalenia przyczyn pogorszenia stanu kąpielisk.

(akta kontroli str. 1394-1407)

W związku z sytuacją na rzece Odrze w 2022 r. Główny Inspektor przypominała[115] wioś o obowiązku z art. 17 uioś, tj. współdziałania organów IOŚ z innymi organami kontroli. W tym samym piśmie, na podstawie art. 4a ust 1 pkt 3 uioś poleciła: przekazywanie właściwemu miejscowo RZGW i regionalnym dyrekcjom ochrony środowiska oraz do wiadomości KZGW, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, wojewodzie i GIOŚ wszystkich ustaleń dotyczących wprowadzania ścieków do wód dokonanych przez wioś w ramach działań prowadzonych w związku z sytuacją na Odrze, dokonywanie przez wioś wizji całego odcinka rzeki znajdującego się w granicach województwa, przy użyciu sprzętu pozostającego na wyposażeniu wioś np. drony, jednostki pływające lub innego, a jeżeli jest to konieczne – realizowanie tych działań we współpracy z CLB GIOŚ i regionalnymi wydziałami monitoringu środowiska DMŚ GIOŚ; zorganizowanie, co najmniej raz w miesiącu, spotkania roboczego z PGW WP RZGW, a w razie potrzeby również z innymi organami administracji rządowej oraz organami samorządu terytorialnego, w celu omówienia podejmowanych działań i ustalenia dalszych kierunków działań w ramach kompetencji poszczególnych organów.

(akta kontroli str. 1181-1197)

W związku z ww. poleceniem, wioś realizowały cotygodniowe wizje poszczególnych odcinków rzeki Odry znajdujących się w granicach danego województwa. I tak w okresie objętym kontrolą poszczególne wioś sporządziły następującą liczbę raportów z oględzin rzeki: WIOŚ w Katowicach - 22 raporty;

[110] Po sezonach kąpielowych 2023 i 2024 r.

[111] W 2024 r. pismem znak: HŚ.BW.552.11.2024 z 3 stycznia 2024 r.; w 2025 r. pismem znak: HŚ.BW.552.55.2024 z 24 stycznia 2025 r.

[112] Za rok 2024 przekazał informację pismem znak: DI-KKW.410.4.2024 z 31 grudnia 2024 r.; działania w 2025 r. pismem znak: DI-KKW.410.23.2025 z 30 maja 2025 r.

[113] W 2024 r.

[114] W 2025 r.

[115] Pismem z 13 stycznia 2023 r., znak: DI-KKW.410.105.2022; Śląskiemu, Opolskiemu, Dolnośląskiemu, Lubuskiemu oraz Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi.

WIOŚ w Opolu - 23 raporty; WIOŚ we Wrocławiu - 31 raportów; WIOŚ w Zielonej Górze - 61 raportów; WIOŚ w Szczecinie - 20 raportów.

(akta kontroli str. 1364-1392)

Główny Inspektor z dniem 14 listopada 2023 r. odwołał polecenie wykonywania cotygodniowych wizji poszczególnych odcinków rzeki Odry znajdujących się w granicach danego województwa, ich obserwacji oraz wykonywania oblotów z wykorzystywaniem bezzałogowych statków powietrznych. Dyrektor DI GIOŚ wyjaśnił, że: „[...] Na podstawie analizy raportów sytuacyjnych dotyczących sytuacji na rzece Odrze i zawartych w nich informacji [...], z których wynikało, że organy Wód Polskich są również zaangażowane w dokonywanie wizji rzeki oraz biorąc pod uwagę zasoby kadrowe organów IOŚ i zaangażowanie WIOŚ w inne podejmowane działania dotyczące sytuacji na Odrze (np. kontrole zakładów, rozpatrywanie wniosków i interwencje), GIOŚ podjął decyzję o odwołaniu polecenia prowadzenia przez WIOŚ cotygodniowych wizji.”.

(akta kontroli str. 1181-1197)

Były Główny Inspektor[116] wyjaśnił: „[...] Jeżeli chodzi o odwołanie polecenia, wynikało ono prawdopodobnie z uspokojenia w 2023 r. sytuacji na Odrze, o czym świadczyły pomiary monitoringu realizowanego przez CLB GIOŚ, co miało odzwierciedlenie zamknięciem funkcjonowania ZZK m.in. w MKiŚ. Zachowanie wskazanego polecenia w momencie braku rzeczywistego zagrożenia, nie miało uzasadnienia również z punktu widzenia organizacyjnego wioś.”.

(akta kontroli str. 796A-796K)

Dyrektor DI GIOŚ[117] w ramach współdziałania wynikającego z art. 17 ust. 2 uioś wystąpiła do PGW WP KZGW o podejmowanie działań zgodnie z kompetencjami, w związku ze zgłaszanymi przez IOŚ, organom PGW WP ustaleniami kontroli. W piśmie dyrektor DI GIOŚ zwróciła uwagę, że pomimo kierowanych wystąpień do jednostek PGW WP, nie we wszystkich przypadkach GIOŚ otrzymywał odpowiedź, co znacząco utrudniało organom IOŚ ocenę przestrzegania przez zakłady pozwoleń wodnoprawnych. Ponadto również w ww. piśmie dyrektor DI GIOŚ poprosiła PGW WP KZGW o zmianę dotychczasowego podejścia w zakresie otrzymywanych od wioś pism w sprawie przeglądów pozwoleń wodnoprawnych i reakcję na te wystąpienia nie tylko poprzez udzielenie odpowiedzi organowi IOŚ, ale przede wszystkim przez podjęcie działań zgodnie z kompetencjami, w celu wyeliminowania nieprawidłowości we wskazanych pozwoleniach, w tym dostosowania danego pozwolenia do stanu faktycznego, związanego ze sposobem odprowadzania ścieków z zakładu.

(akta kontroli str. 1167-1197)

Główny Inspektor, w zakresie zdarzeń związanych z pożarami miejsc nagromadzenia odpadów, które w konsekwencji mogły powodować zanieczyszczenie wód powierzchniowych (w tym wód powierzchniowych płynących), poprosił o współpracę wioś z Państwową Strażą Pożarną. Miała ona polegać w szczególności na zabezpieczaniu wód powierzchniowych (w tym wód powierzchniowych płynących) przed zanieczyszczeniami spływającymi z terenu objętego pożarem oraz zamontowanie zapór sorpcyjnych. Główny Inspektor podkreślił również konieczność zlecania do CLB GIOŚ pobrania próbek do badań (jeżeli zdarzenia miało miejsce w sąsiedztwie wód powierzchniowych i jeżeli pobranie próbek było możliwe w terenie).

(akta kontroli str. 129-151)

[116] Pełniący funkcję w okresie od 6 marca 2023 r. do 22 grudnia 2023 r.

[117] Z upoważnienia Głównego Inspektora.

Ze względu na niezbędną specjalistyczną wiedzę i charakter realizowanych działań Główny Inspektor zawarł porozumienie z Komendantem Głównym Policji[118] w sprawie współdziałania w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku (w tym w zakresie ochrony wód powierzchniowych płynących).

(akta kontroli str. 1167-1180, 1132-1136)

W zakresie współdziałania w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami, dyrektor DI GIOŚ wyjaśnił: „[...] organy IOŚ nie mają obowiązku zawierania porozumień formalizujących współdziałanie, o którym mowa w art. 17 ust. 1 uioś [oba przepisy tj. art. 17 ust. 1 uioś oraz art. 342 ust. 1 upw stanowią o współdziałaniu z innymi organami w ramach czynności kontrolnych – przyp. kontrolera], bowiem obowiązek współpracy wynika wprost z tego przepisu, a jego zakres z przepisów szczególnych przyznających określone kompetencje właściwym organom. Konieczność zawierania z każdym organem porozumienia prowadziłaby do paraliżu działalności organów z uwagi na liczbę przypadków i sytuacji, które należałoby uregulować w porozumieniu, a których nie da się przewidzieć.”.

(akta kontroli str. 1170)

System monitoringu automatycznego oraz monitoringu interwencyjnego wód powierzchniowych

Główny Inspektor, 23 kwietnia 2025 r., otrzymała pełnomocnictwo od Ministra Klimatu i Środowiska do „opracowania i do prowadzenia procesu uzgodnień wewnątrzresortowych i międzyresortowych, a także poddania konsultacjom publicznym oraz opiniowaniu projektu zmiany ustawy obejmującej w szczególności zmianę limitu wydatków wskazanego w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw[119] oraz określenia maksymalnych limitów wydatków na nowy 10-letni okres, a także wprowadzenia systemu monitoringu automatycznego oraz monitoringu interwencyjnego wód powierzchniowych.”. Główny Inspektor 27 czerwca 2025 r., przekazała wniosek o wpis do wykazu prac RM oraz OSR w zakresie zmiany ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska i innych ustaw. Projekt nie został[120] umieszczony w ww. wykazie. W ww. dokumentach wskazano m.in., że system automatycznego monitoringu wód powierzchniowych w Polsce składałby się z 60 zestawów pomiarowych (stacji) z osprzętem rozbudowywanym sukcesywnie (po 20) przez 3 lata (2026-2028). Po uwagach zgłoszonych przez m.in. Ministra Finansów[121] oraz Zespół ds. Programowania Prac Rządu[122], Główny Inspektor wskazała na potrzebę przeanalizowania i uwzględniania ww. uwag na etapie dokonywania zmian. Według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK, w GIOŚ trwały prace nad zmianą wniosku oraz OSR.

(akta kontroli str. 129-148, 1509)

Dyrektor Generalny GIOŚ 29 października 2025 r. zawarł umowę[123] ze spółką **[...]*)** m.in. na najem 10 urządzeń realizujących monitoring automatyczny w dorzeczu Odry, uzyskanie niezbędnych zezwoleń, serwisowanie ww. urządzeń oraz przesył danych i przeszkolenie pracowników. Termin realizacji umowy określono na 31 grudnia 2025 r., z prawem opcji do 15 lipca 2027 r. Za należytą

[118] Z 31 sierpnia 2021 r.

[119] Dz. U. poz. 1479.

[120] Stan aktualny na dzień 28 października 2025 r.

[121] Wskazujących na potrzebę m.in.: ograniczenia obciążeń dla budżetu i NFOŚiGW oraz skorygowania lub uzupełnienia w zakresie nowych etatów dla GIOŚ i wioś.

[122] Wskazujących na potrzebę m.in.: uzupełnienia OSR o uzasadnienie liczby nowych etatów oraz miarodajne zwiększenie pracochłonności, uwzględnienie dochodów z tytułu podatku i składek dla różnych jednostek sektora finansów publicznych, uzupełnienia podstawy wyliczenia wydatków (bieżących, inwestycyjnych i wysokości wynagrodzeń na nowych stanowiskach).

[123] GIOŚ/ZP/217/2025/CLB/NFOŚiGW.

i terminową realizację przedmiotu umowy wykonawca otrzyma 1 673,3 tys. zł brutto.

(akta kontroli str. 1328-1359)

W zakresie realizacji umowy dyrektor CLB GIOŚ wyjaśniła: „[...], że Wykonawca – **[...]*)** – przystąpił do czynności zmierzających do tej realizacji. Jednocześnie, w stosunku do terminu uzyskania niezbędnych zgód, pozwoleń lub innych dokumentów formalnoprawnych umożliwiających posadowienie urządzeń pomiarowych w wybranych lokalizacjach dorzecza rzeki Odry, określonego na dzień 27 listopada 2025 r., Wykonawca pozostaje w zwłoce. Niedotrzymanie ww. terminu opóźnia rozpoczęcie realizacji automatycznego monitoringu jakości wód powierzchniowych. Obecnie prowadzona jest korespondencja z Wykonawcą, która pozwoli Zamawiającemu – Głównemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska – rozstrzygnąć o dalszym sposobie postępowania w ramach łączącej strony umowy. Wskazuję więc, że na dzień dzisiejszy realizacja umowy pozostaje na etapie przygotowawczym i nie osiągnięto jeszcze etapu uruchomienia automatycznego monitoringu jakości wód powierzchniowych i transferu danych.”.

(akta kontroli str. 1560-1561)

Informowanie o przekroczeniach dopuszczalnych wartości wskaźników badanych w wodach w ramach PMŚ

Dyrektor DMŚ GIOŚ przekazała[124] zlecenie wykonania przez CLB GIOŚ pomiarów w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych (w tym wód powierzchniowych płynących). Zgodnie z przedmiotowym zleceniem każdy oddział CLB miał obowiązek informowania pracowników DMŚ GIOŚ o podwyższonych wynikach badań parametrów terenowych w momencie jednoczesnego przekroczenia poziomów dla: tlenu rozpuszczonego – pow. 13,5 mg/l O_2; odczynu pH – pow. 8,5; przewodność – pow. 1300 µS/cm. W okresie objętym kontrolą w CLB GIOŚ stwierdzono 20[125] przypadków jednoczesnego przekroczenia ww. wskaźników. Dla potrzeb szybkiego reagowania na nagłe zanieczyszczenie wód informacje zostały przekazane przez CLB GIOŚ drogą mailową do właściwych oddziałów DMŚ GIOŚ.

(akta kontroli str. 1446-1459, 1551-1553 i 1571-1574)

W okresie objętym kontrolą, na podstawie wyników badań monitoringowych wykonanych przez CLB GIOŚ, wystąpiły 3 003[126] przekroczenia maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie dla wskaźników substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z załącznika nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego w 476 JCWP. Główny Inspektor zapewnił dostęp wioś oraz RZGW PGW WP, tj. podmiotom zobowiązanym do kontroli gospodarowania wodami, do bieżących informacji o zanieczyszczeniu wód powierzchniowych płynących, przekraczającym dopuszczalne poziomy. DMŚ GIOŚ wystosował w 2024 r. 380 pism zawierających 1038 informacji o przekroczeniach maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego w odniesieniu do JCWP oraz w 2025 r. (do 30 października 2025 r.) - 311 pism zawierających 974 takie informacje.

[125] Od 1 lipca 2023 do 31 grudnia 2023 r. – 5 przypadków; w 2024 r. – 2 przypadki; do 1 stycznia 2025 r. do 4 grudnia 2025 r. – 13 przypadków.

[126] 4.1.14. Suma endosulfan – 4 przypadki przekroczenia na 10 oznaczeń; 4.1.15. Fluoranten – 109 na 11 066; 4.1.18. Suma heksachlorocykloheksan (HCH) – 29 na 48; 4.1.2. Antracen – 6 na 27; 4.1.20. Ołów i jego związki – 14 na 2 156; 4.1.21. Rtęć i jej związki – 47 na 830; 4.1.23. Nikiel i jego związki – 102 na 11 808; 4.1.24. 4-nonylofenol (rozgałęziony) – 2 na 46; 4.1.28.a. Benzo(a)piren – 17 na 38 540; 4.1.28.b. Benzo(b)fluoranten - 536 na 1 928; 4.1.28.c. Benzo(k)fluoranten – 114 na 629; 4.1.28.d. Benzo(g,h,i)perylen – 1 664 na 4 728; 4.1.41. Suma cypermetryna – 215 na 2 069; 4.1.42. Dichlorfos – 11 na 27; 4.1.44. Heptachlor i epoksyd heptachloru – 2 na 114; 4.1.45. Terbutryna – 11 na 27; 4.1.6. Kadm i jego związki – 115 na 5 452; 4.1.7. C10-13 – chloroalkany – 2 na 166; 4.1.8. Chlorfenwinfos – 3 na 4.

W przedmiotowych pismach przygotowywanych przez DMŚ GIOŚ informowano właściwe terytorialnie wioś oraz RZGW PGW WP, że badania wód powierzchniowych prowadzone w ramach PMŚ wykazały przekroczenie środowiskowej normy jakości – maksymalnego dopuszczalnego stężenia w wodzie (MAC-EQS)[127]. Powyższe działanie było realizacją wniosku sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym LOP.411.003.03.2022 Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze (D/22/505). Zastępca Głównego Inspektora poinformowała NIK, że mechanizm przekazywania informacji o przekroczeniu dopuszczalnych poziomów dla stężeń substancji szczególnie szkodliwych, podmiotom zobowiązanym do kontroli gospodarowania miał zostać wprowadzony od 2024 r. W 22 z 44 badanych przypadków przekroczeń maksymalnego dopuszczalnego stężenia w wodzie wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz w 29 z 33 przypadkach wyłącznie dla wskaźnika 4.1.21 rtęć i jej związków, DMŚ GIOŚ informacje w powyższym zakresie przekazał podmiotom zobowiązanym do kontroli gospodarowania wodami. W pozostałych przypadkach GIOŚ nie przekazał informacji o przekroczeniach do wioś i RZGW PGW WP (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości").

(akta kontroli str. 152-158, 1290-1314, 1311-1313, 1327a-1327b, 1446-1459)

W zakresie funkcjonowania mechanizmu nadzoru nad wynikami badań i identyfikacją przekroczeń pojedynczych wyników maksymalnego dopuszczalnego stężenia, dyrektor DMŚ GIOŚ wyjaśniła: „[...] proces jest zautomatyzowany w rozumieniu powtarzalności kroków. Oznacza to, że zaangażowane na poszczególnych etapach osoby wiedzą, jakie czynności mają wykonać. Procedura jest znana we wszystkich oddziałach i pracowniach CLB oraz wydziałach Departamentu Monitoringu Środowiska. Pracownicy DMŚ wiedzą, który WIOŚ i RZGW powinien być poinformowany o przekroczeniach w danej JCWP. Na obecnym etapie wdrażania tego procesu, nie jest możliwe porównywanie wyników badań z normami, w sposób zautomatyzowany (w rozumieniu informatycznym) i jednolity w skali kraju. Bowiem identyfikacja przekroczeń maksymalnych stężeń, powinna następować w jak najkrótszym czasie od uzyskania wyniku. Z tego powodu działanie to wykonywane jest w CLB, a system informatyczny laboratoriów, wprowadzony przed wdrożeniem opisywanego tu procesu, nie posiada funkcjonalności klasyfikowania wyników na podstawie norm określonych w rozporządzeniu klasyfikacyjnym. Z kolei, wdrażanie takiej funkcjonalności w systemie informatycznym DMŚ nie daje możliwości szybkiej reakcji na wystąpienie przekroczenia. Ze względu na stabilność i powtarzalność prowadzonych badań monitoringowych, jak również ze względu na ich bardzo dużą liczbę, wyniki pomiarów spływają do 1,5 miesiąca od zakończenia miesiąca, w którym nastąpiło pobranie próbek. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że opisywana procedura została uruchomiona jako wniosek pokontrolny NIK, w najkrótszym możliwym terminie.".

(akta kontroli str. 1308-1310)

Główny Inspektor wyjaśniając brak porównywania w GIOŚ wyników pojedynczych pomiarów jakości wód powierzchniowych wykonywanych w ramach PMŚ z normami określonymi w załączniku nr 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń

[127] Zgodnie z załącznikiem nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego.

wodnych[128], wskazała na brak merytorycznego uzasadnienia porównywania wyników badań przeprowadzonych w wodach z normami dotyczącymi ścieków.
(akta kontroli str. 1258-1272)

Dostęp do wyników badań i pomiarów jakości wód powierzchniowych

Główny Inspektor zapewnił dostęp do bieżących wyników i pomiarów jakości wód powierzchniowych poprzez udostępnianie danych dotyczących badań jakości wód powierzchniowych w Portalu Jakości Wód Powierzchniowych[129]. Powyższe działanie było realizacją wniosku sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym LOP.411.003.03.2022 *Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze (D/22/505).* Zastępca Głównego Inspektora poinformowała NIK o realizacji wniosku pokontrolnego wskazując, że raporty miały zawierać wszystkie dane, znajdujące się na koniec każdego miesiąca w bazie z informacją, że są to dane niezweryfikowane.
(akta kontroli str. 1290-1305, 1446-1459)

Zastępca dyrektora DMŚ GIOŚ wyjaśniła: „[...] dane bieżące z monitoringu wód powierzchniowych zamieszczane są [na Portalu Jakości Wód Powierzchniowych – przyp. kontrolera] od lutego 2024 r., co miesiąc. Pierwszy plik obejmował dane pomiarowe ze stycznia 2024 r. i został zamieszczony w dniu 9 lutego 2024 r. Przed zamieszczaniem bieżących wyników badań w Portalu Jakości Wód Powierzchniowych [tj. przed lutym 2024 r. – przyp. kontrolera], dane były udostępniane na wniosek w ramach udostępniania informacji o środowisku. Od lutego 2024 r. na portalu dostępne były do pobrania pliki z danymi archiwalnymi[130] obejmującymi zweryfikowane roczne serie pomiarowe".
(akta kontroli str. 1292-1294)

Programy wykonawcze monitoringu

W okresie objętym kontrolą Główny Inspektor dokonywał zmian w programach wykonawczych monitoringu wód (w tym płynących). Powyższe programy były aktualizowane jedynie w związku z przekroczeniami wartości granicznych (średniorocznych lub maksymalnych) środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (grupa wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego[131]). Programy monitoringu wód nie były aktualizowane przez Głównego Inspektora w związku z zagrożeniem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Zastępca Głównego Inspektora wyjaśniła: „[...] Programy wykonawcze opracowane na cykl wodny 2022-2027 są obecnie aktualne z IIaPGW [druga aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy – przyp. kontrolera] uchwalonymi w 2023 r. w formie rozporządzeń. Od tamtego czasu nie było żadnej aktualizacji tych dokumentów - więc nie zaistniały przesłanki do przeglądu programów w kontekście zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Niemniej jednak, wypełniając obowiązek wynikający z art. 325 ust. 6 ustawy – Prawo wodne, w GIOŚ corocznie dokonywana jest aktualizacja programu na podstawie wykonanej klasyfikacji wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych. Wyniki klasyfikacji znajdują się w portalu jakości wód powierzchniowych[132]". GIOŚ nie występował do Ministra Infrastruktury, ani nie otrzymał od niego poleceń wskazujących na potrzebę weryfikacji programów monitoringu wód powierzchniowych płynących, ze względu na zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych. W związku z sytuacją kryzysową na Odrze w 2022 r., DMŚ GIOŚ w ramach monitoringu

[128] Dz. U. z 2019 r. poz. 1311.
[129] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/367.
[130] Dane dla rzek od 2016 r.
[131] Zgodnie z rozporządzeniem klasyfikacyjnym.
[132] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88.

badawczego w 20 punktach pomiarowo-kontrolnych[133] na obszarze dorzecza Odry rozszerzył badania (wskazano dziewięć nowych stanowisk z zakresem badań 22 wskaźników fizykochemicznych oraz w przypadku 21 istniejących stanowisk rozszerzono zakres o dodatkowe wskaźniki). Badania w poszerzonym zakresie były realizowane w latach 2023-2025. Dodatkowo DMŚ GIOŚ rozszerzył badania o cztery parametry[134] odpowiednio: w 2023 r. w 1 207 ppk, w 2024 r. w 1 181 ppk i w 2025 r. w 1 180 ppk we wszystkich obszarach dorzeczy. GIOŚ w ramach prac nad „Strategicznym programem państwowego monitoringu środowiska na lata 2026-2030"[135] wystąpił pismem z 28 sierpnia 2025 r. do 22 podmiotów[136] w celu zebrania propozycji kluczowych kierunków działań, które powinny zostać uwzględnione w ww. programie. Odpowiedź w zakresie wód powierzchniowych, w tym płynących, udzieliły trzy ministerstwa[137], wskazując na potrzebę realizacji zadań wynikających z przepisów krajowych oraz unijnych. Pismem z 30 września 2025 r. zastępca Głównego Inspektora przekazała Ministrowi Infrastruktury oraz Prezesowi PGW WP klasyfikację i ocenę stanu jednolitych części wód powierzchniowych wykonaną na podstawie danych monitoringowych z lat 2019-2024. Dodatkowo ww. pismem przekazany został *Raport z klasyfikacji i ocen stanu jednolitych części wód powierzchniowych wykonany w roku 2025, na podstawie danych z lat 2019-2024* zawierający syntetyczną informację na temat klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, klasyfikacji stanu chemicznego i ocenę stanu z podziałem m.in. na obszary dorzeczy.

(akta kontroli str. 13, 154-158, 163-165)

Zgłaszanie do GIOŚ zagrożeń dla środowiska

W czerwcu 2021 r. na stronie internetowej GIOŚ został uruchomiony formularz „Zgłoś interwencję"[138], mający na celu umożliwienie zgłaszania przypadków zanieczyszczania środowiska, w tym jedna z kategorii zgłoszenia dotyczyła „zanieczyszczenia wody, powietrza lub powierzchni ziemi substancjami". Od października 2022 r. incydenty były zgłaszane również poprzez aplikację mObywatel. Wnioski o interwencję wpływające do GIOŚ, za pośrednictwem ww. kanałów były ewidencjonowane za pomocą aplikacji do geoprzestrzennej analizy danych. Ich rejestracją i obsługą zajmował się DZPŚ GIOŚ. Od 1 lipca 2023 r. do 16 września 2025 r. do GIOŚ wpłynęło 1 014 zgłoszeń, umieszczonych w rejestrze „Zgłoś interwencję" (tj. 2,2% wszystkich zgłoszeń[139]) dotyczących zanieczyszczenia wód powierzchniowych, z tego w 2023 r. (od 1 lipca) – 154, w 2024 r. – 456 i 404 w 2025 r. (do 16 września). Z 1 014 zgłoszeń 1 013 GIOŚ przekazał według właściwości do innych organów. Najwięcej (498) z ww. wniosków przekazano właściwym organom jednostek samorządu terytorialnego, 384 przekazano właściwym organom PGW WP, 128 – wioś, po jednej sprawie przekazano Policji, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Jedno zgłoszenie, w 2024 r., GIOŚ załatwił we własnym zakresie.

(akta kontroli str.129-148, 548-580)

W zakresie weryfikacji wpływających do GIOŚ wniosków dotyczących wód powierzchniowych płynących Naczelnik Wydziału ds. Postępowań i Prewencji

[133] Dalej: „ppk".
[134] Temperatura wody, tlen rozpuszczony, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C i odczyn pH.
[135] Zatwierdzonym 19 grudnia 2025 r. przez Ministra Klimatu i Środowiska; https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/monitoring
[136] M.in.: Departamentów w MKiŚ, MI, MRiRW, NFOŚiGW, PGW WP, instytutów naukowych.
[137] Departament Strategii i Analiz MKiŚ, Departament Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej MI, Departament Płatności Bezpośrednich MRiRW.
[138] https://portal.gios.gov.pl/formularze/share/6087ac37e1744901b6c94f233bd123a8
[139] W okresie od 1 lipca 2023 r. do 16 września 2025 r. do GIOŚ wpłynęło z 45 707 zgłoszeń.

DZPŚ GIOŚ wyjaśnił: „Wnioski o interwencję przekazywane […] do organów właściwych, co do zasady są rozpatrywane zgodnie z kolejnością wpływu. W celu zminimalizowania ewentualnych negatywnych następstw dla środowiska wnioski o interwencję, jeszcze przed ich rejestracją w EZD[140], poddawane są wstępnej selekcji pod kątem identyfikacji ewentualnych zgłoszeń o największym ciężarze gatunkowym. Weryfikacja ta ukierunkowana jest przede wszystkim na ujawnienie naruszeń mogących stanowić przestępstwo przeciwko środowisku […] Wstępna weryfikacja jest możliwa przede wszystkim dzięki doświadczeniu zawodowemu pracowników interpretujących treść zgłoszeń […].". W kwestii zapewnienia ciągłej weryfikacji wpływających do GIOŚ formularzem zgłoszeń, w tym dotyczących wód powierzchniowych płynących dyrektor DZPŚ GIOŚ wyjaśniła, że: „formularz „Zgłoś interwencję", jak i usługa „Naruszenia środowiskowe" (aplikacja mObywatel) stanowią alternatywną możliwość zawiadamiania organów właściwych o naruszeniach środowiskowych. Interwencje, których rozpatrzenie znajduje się w kompetencjach ustawowych Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ), zgodnie z właściwością miejscową i rzeczową, są przekazywane do rozpatrzenia przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska (WIOŚ). […] obywatele posiadają możliwość […] dokonywania zgłoszeń bezpośrednio do WIOŚ, w których funkcjonują całodobowe dyżury telefoniczne".

(akta kontroli str. 475-481, 539-545)

Szczegółowym badaniem objęto 51 z 1 014 spraw[141], które wpłynęły do GIOŚ poprzez formularz „Zgłoś interwencję" i usługę „Naruszenia środowiskowe", dobranych w sposób celowy, w tym 44 zgłoszenia osób fizycznych i siedem zgłoszeń anonimowych. Zgłoszenia dotyczyły m.in. zanieczyszczenia wód przez zakłady, występowania w rzekach śniętych ryb. Wszystkie zgłoszenia zostały przekazane do właściwych organów, tj. 29 – do dyrektorów RZGW PGW WP, 12 – do wioś, a 8 – organom jednostek samorządu terytorialnego. Dwa wnioski zostały przekazane jednocześnie do dwóch organów. Dwanaście wniosków zostało przekazanych tego samego lub następnego dnia, licząc od daty wpływu zgłoszenia. Pięć zostało przekazanych w terminie od dwóch do trzech dni od daty wpływu zgłoszenia. W terminie od czterech do siedmiu dni od daty wpływu zgłoszenia przekazano 13 zgłoszeń. Po siedmiu dniach od wpłynięcia zgłoszenia przekazano dwa badane zgłoszenia niezawierające pełnych danych wnioskodawcy. W 2023 r. DZPŚ GIOŚ przekazał osiem zgłoszeń do organów właściwych, wskazując jako podstawę prawną art. 65 § 1 k.p.a. Ponadto w rejestrze skarg i wniosków prowadzonym w DP GIOŚ w okresie objętym kontrolą zarejestrowano łącznie 303[142] skargi, wnioski, interpelacje i interwencje poselskie oraz pisma do wiadomości dotyczące zanieczyszczeń wód powierzchniowych, w tym 45 w 2023 r. (od 1 lipca 2023 r.), 151 w 2024 r. i 107 w 2025 r. (do 31 sierpnia 2025 r.). Szczegółowym badaniem objęto 11 wniosków (w tym jeden wniosek przekazany do GIOŚ przez MKiŚ do wiadomości i wykorzystania służbowego). Wnioski dotyczyły m.in. zanieczyszczenia Kanału Gliwickiego. Jedna sprawa została rozpoznana przez GIOŚ we własnym zakresie. Dziesięć wniosków zostało przekazane przez GIOŚ właściwym organom, tj. pięć do wioś, dwa do organu jednostek samorządu terytorialnego, jeden do Prezesa PGW WP. Dwa wnioski zostały przekazane jednocześnie do dwóch organów. Ponad 1/3 objętych badaniem wniosków zawierających informację o zanieczyszczeniach wód powierzchniowych została przekazana przez Głównego Inspektora organom właściwym do ich załatwienia z przekroczeniem

[140] System Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją – przyp. kontrolera, dalej: „EZD".
[141] Tj. 5,0%.
[142] Z wyłączeniem spraw DZPŚ GIOŚ.

siedmiodniowego terminu wskazanego w art. 243 k.p.a. (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości"). Występowały również przypadki niemonitorowania sposobu załatwienia wniosków zawierających informację o zanieczyszczeniu wód powierzchniowych, przekazanych przez GIOŚ organom właściwym do ich załatwienia, pomimo pisemnego wskazania konieczności uzyskania takiej informacji na etapie przekazywania tych wniosków oraz przypadki podjęcia takich działań po kilkunastu miesiącach od przekazania wniosku zgodnie z właściwością (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości").

(akta kontroli str.129-148, 447-474F, 481-491, 503-538, 581-630)

W GIOŚ w 2025 r. rozpoczęto realizację projektu pn. „Automatyzacja procesu rozpatrywania wniosków o interwencję (Zgłoś interwencję) z wykorzystaniem robota nienadzorowanego". Umowa na realizację zadania została podpisana 16 listopada 2025 r., a wartość zamówienia wynosiła 215,4 tys. zł. Jak wyjaśnił Naczelnik Wydziału ds. Postępowań i Prewencji DZPŚ GIOŚ: Realizację [...] projektu [...] rozpoczęto ze względu na stale rosnącą liczbę wpływających wniosków o interwencję, co zaczęło się przekładać na niedotrzymywanie [...] terminu ich przekazywania zgodnie z właściwością miejscową i rzeczową. Automatyzacja ma więc na celu zwiększenie efektywności oraz poprawę terminowości obsługi zgłoszeń dotyczących zagrożeń dla środowiska".

(akta kontroli str. 481-488, 492-502, 542-545)

Składanie meldunków dziennych i doraźnych i raportowanie do CZK MKiŚ

Zgodnie z zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 lutego 2021 r. w sprawie utworzenia Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Klimatu i Środowiska[143] zmienionego zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 stycznia 2025 r.[144] - Główny Inspektor był zobowiązany do składnia meldunków dziennych (w każdy dzień roboczy[145]) i doraźnych w przypadku wystąpienia zdarzenia kryzysowego lub zdarzenia mającego znamiona sytuacji kryzysowej. Poleceniem z 22 grudnia 2022 r. Główny Inspektor na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 3 uioś polecił wojewódzkim inspektorom niezwłocznie informować GIOŚ o każdym zdarzeniu we właściwości IOŚ, które może stanowić sytuację kryzysową w formie raportów doraźnych i raportów dobowych oraz określił wzory tych raportów. Raporty należało przesyłać na dedykowany adres e-mail. Od 1 lipca 2023 r. do 11 sierpnia 2024 r. do GIOŚ wpłynęło łącznie 1 771 raportów doraźnych i dobowych.

(akta kontroli str. 412-419, 689-698, 704-723)

Od 12 sierpnia 2024 r. raporty doraźne i dobowe były przekazywane za pomocą formularza elektronicznego wykonanego w środowisku ArcGIS Enterprise 11.5. z wykorzystaniem aplikacji Survey123. W formularzu dodano m.in. informację o istotności zdarzenia (priorytetowe, umiarkowane, niewielkie). W przypadku zdarzeń priorytetowych do 28 pracowników GIOŚ, w tym do Głównego Inspektora, była wysyłana wiadomość sms o wpłynięciu takiego raportu. Od 12 sierpnia 2024 r. do 15 października 2025 r. wioś przekazały łącznie 690 raportów doraźnych i dobowych, w tym 116 o istotności priorytetowej, które dotyczyły komponentów związanych z wodami powierzchniowymi. Na podstawie informacji z wioś GIOŚ sporządzał raporty, które były przekazywane pocztą elektroniczną do CZK MKiŚ oraz m.in. do Głównego Inspektora, dyrektora DZPŚ GIOŚ i DI GIOŚ.

(akta kontroli str. 704-723)

[143] Dz. Urz. Min. Klim. i Środ. z 2021 r. poz. 10.
[144] Dz. Urz. Min. Klim. i Środ. z 2025 r. poz. 4.
[145] W trybie zwyczajnym.

Badaniu poddano 38[146] z 690 raportów dobranych celowo, przekazanych przez wioś po 12 sierpnia 2024 r., które m.in. dotyczyły wystąpienia śniętych ryb w Odrze i Wiśle, zanieczyszczenia rzeki substancjami ropopochodnymi lub wycieku silnie zasadowego roztworu do rzeki Liwy. Informacje przekazywane przez wioś lub dane o przekazanych informacjach GIOŚ przesyłał w formie raportów dziennych (dobowych) lub doraźnych do CZK MKiŚ. W badanej próbie w pięciu przypadkach GIOŚ wysłał raporty doraźne. Jednym z raportów doraźnych[147] GIOŚ przesłał otrzymany z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Opolu meldunek w związku z ujawnieniem śniętych ryb na opolskim odcinku Kanału Gliwickiego oraz Odry.

(akta kontroli str. 704-723)

W odniesieniu do zapewnienia obsługi raportów w dni wolne i poza godzinami pracy GIOŚ dyrektor Biura Dyrektora Generalnego[148] GIOŚ wyjaśniła: „Zgodnie z zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 lutego 2021 r. w sprawie utworzenia Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Klimatu i Środowiska […] zmienionym […] Zarządzeniem z dnia 10 stycznia 2025 r. […] Główny Inspektorat […] jest zobligowany przekazywać raport dzienny raz na dobę do godziny 14:00 w dniach pracy ustalonych dla danej jednostki organizacyjnej lub urzędu obsługującego organy podległe lub nadzorowane. Od dnia 12.08.2024 r. w dni wolne od pracy i święta w przypadku wpływu do GIOŚ raportu zawierającego zdarzenie o statusie priorytetowym, aplikacja rozsyła stosownego SMS-a do ścisłego Kierownictwa GIOŚ oraz kierowników i pracowników merytorycznych poszczególnych departamentów. W zależności od oceny tej wiadomości, Kierownictwo GIOŚ podejmuje ewentualnie decyzję o wdrożeniu dalszych czynności w danej sprawie. […].”

(akta kontroli str. 689-695)

Współpraca GIOŚ i wioś dotycząca działań CLB w zakresie pobierania próbek, wykonania pomiarów i analiz na potrzeby działań kontrolnych

W 2021 r. Główny Inspektor zawarł ze wszystkimi wojewódzkimi inspektorami porozumienia „w sprawie zakresu i sposobu realizacji przez Centralne Laboratorium Badawcze w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska badań, w tym pobierania próbek, wykonania pomiarów i analiz na potrzeby działań kontrolnych Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska”. Zgodnie z zawartymi porozumieniami CLB GIOŚ deklarowało dostępność w celu pobrania próbek lub wykonania pomiaru od poniedziałku do soboty, w godzinach 7:00-22.00. Odnośnie do organizacji zapewnienia obsługi kadrowej zleceń, w tym poza porami określonymi w ww. porozumieniach, dyrektor CLB GIOŚ wyjaśniła: „Poza godzinami pracy […] oraz w dni wolne […] pod telefonem dyżurują wyznaczeni pracownicy Oddziałów CLB. Doświadczenie wykazuje, że większość przypadków zgłaszanych w godzinach nocnych nie wymaga natychmiastowej reakcji Laboratorium, a działania mogą być podjęte po wznowieniu pracy w godzinach porannych, co wynika m.in. z zasad BHP podczas pobierania próbek wód powierzchniowych. Niezależnie od powyższego w sytuacjach kryzysowych, gdy zdarzenie wymaga niezwłocznej reakcji, Kierownik Oddziału w uzgodnieniu z WIOŚ ustala dostępność pracowników CLB celem pobrania próbek […].”

(akta kontroli str. 240-258, 268-394)

W okresie objętym kontrolą (do 15 października 2025 r.) wojewódzcy inspektorzy poza kontrolami planowymi złożyli do CLB GIOŚ 1 983 zleceń[149] dotyczących badań w zakresie jakości wód powierzchniowych płynących. Najwięcej zleceń

[146] Tj. 5,5% przekazanych przez wioś raportów.
[147] Raport doraźny GIOŚ ODRA nr 83 wg stanu na dzień 23 kwietnia 2025 r.
[148] Dalej: „BDG”.
[149] W 2023 r. – 531, w 2024 r. – 792 i w 2025 r. – 660.

wpłynęło od WIOŚ w Katowicach – 357, najmniej od WIOŚ w Bydgoszczy – 17. W 589[150] przypadkach zlecenia wpłynęły do oddziałów CLB GIOŚ po dacie pobrania próbek/wykonania pomiarów. Dyrektor CLB GIOŚ wyjaśniła: „Pobranie próbek/wykonanie pomiarów przed oficjalną datą wpływu zlecenia wynikało z konieczności podjęcia natychmiastowych działań, zgodnie z ustaleniami i na zlecenie klienta. W przypadku tego rodzaju sytuacji zgłoszenia z WIOŚ przekazywane są do laboratorium drogą telefoniczną, co umożliwia niezwłoczne rozpoczęcie odpowiednich działań".

(akta kontroli str. 402-411, 1472-1493)

Odnośnie do możliwości telefonicznego zgłaszania badań Główny Inspektor wyjaśniła: „[…] Centralne Laboratorium Badawcze realizując swoje ustawowe działania postępuje zgodnie z wymaganiami przepisów prawa, normy PN-EN ISO/IEC 17025, dokumentów wewnętrznych GIOŚ oraz dobrych praktyk laboratoryjnych. Nadrzędną zasadą jest efektywne i sprawne działanie w celu realizacji zadań służących ochronie środowiska, zwłaszcza w sytuacji potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia obywateli. […] Informacje o zleceniach składanych przez WIOŚ w sytuacji kontroli pozaplanowych (interwencjach) wskazano w pkt 13 [porozumień z 2021 r. – przyp. kontrolera] jako działania bieżące. Rozumiano przez to również możliwość składania zleceń ustnych (bezpośrednio lub telefoniczne). CLB w porozumieniach deklaruje swoją dostępność dla WIOŚ w celu pobrania próbek i wykonania pomiarów w terminach od poniedziałku do soboty w godzinach 7:00 – 22:00 – w związku z czym nie zawsze możliwe było i jest złożenie zlecenia w formie pisemnej ze względu na porę interwencji lub konieczność natychmiastowego działania. Aspekt ten uregulowano w procedurze PB-11/CLB Badania interwencyjne. Dostosowanie się CLB do potrzeb WIOŚ i reagowanie na nagłe sytuacje eliminując „biurokratyczne" podejścia (przy jednoczesnym zachowaniu niezbędnych zapisów) przyczyniło się do sprawnego przeprowadzania kontroli pozaplanowych (interwencji). […] Omawiane kwestie zostaną doprecyzowane przy zmianie porozumień z WIOŚ. Wdrażany od stycznia 2026 r. Centralny elektroniczny system zleceń umożliwi dokumentowanie sytuacji dotyczących telefonicznego zgłaszania zleceń."

(akta kontroli str. 1314-1321)

Zasady postępowania IOŚ w przypadku wystąpienia poważnej awarii

Główny Inspektor, działając na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 2 uioś, ustalił „Szczegółowe zasady postępowania Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku wystąpienia poważnej awarii oraz zasady współdziałania z innymi organami administracji publicznej". W zasadach przywołano definicję poważnej awarii określoną w art. 3 pkt 23 poś, jednocześnie wyróżniając: poważną awarię przemysłową oraz awaryjne zanieczyszczenie wód. W okresie objętym kontrolą do rejestru poważnych awarii i zdarzeń o znamionach poważnych awarii zgłoszono 10 zdarzeń, w wyniku których doszło do zanieczyszczenia wód powierzchniowych.

(akta kontroli str. 759-769, 1394-1407)

Badaniem objęto trzy zdarzenia (po jednym z każdego roku okresu objętego kontrolą), w tym dwa dotyczące przedostania się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych płynących w związku z pożarem odpadów[151] oraz jednego związanego z wyciekiem wodnego roztworu ługu sodowego[152]. W związku z powstałymi zdarzeniami wioś m.in. przeprowadziły rozpoznanie oraz wizję lokalną i sprawowały nadzór nad usuwaniem skutków zdarzeń. GIOŚ w ramach

[150] W tym 93 próbki zostały dostarczone przez zleceniodawców.
[151] Zdarzenie z 22 lipca 2023 r. w Zielonej Górze i z 10 maja 2024 r. w Siemianowicach Śląskich.
[152] Zdarzenie z 12 września 2025 r. w Kwidzynie.

nadzoru (który był realizowany przez DI GIOŚ) nad działaniami wioś, przyjmował i prowadził weryfikację zgłoszenia. Obejmowała ona: zapoznanie się z przekazanymi przez wioś informacjami, w tym analizę tych informacji pod kątem wybranych elementów, tj.: data, miejsce i rodzaj zdarzenia, jego klasyfikacja jako poważna awaria objęta obowiązkiem zgłoszenia do GIOŚ, podjęte działania w związku z takim zdarzeniem; po zarejestrowaniu zdarzenia w bazie danych: sprawdzenie poprawności oraz kompletności przekazanych danych w bazie danych. W przypadku zdarzenia z 12 września 2025 r. dotyczącego zanieczyszczenia ługiem sodowym wojewódzki inspektor wydał decyzję zobowiązującą podmiot gospodarczy do przeprowadzenia badań ustalających przyczyny, przebieg i skutki tego zdarzenia. W związku z ww. zdarzeniem Dyrektor DI GIOŚ skierował do Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora pismo, w którym wskazał, że poza już podjętymi działaniami należy: wydać zarządzenie pokontrolne m.in. zobowiązujące prowadzącego zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej do natychmiastowego informowania przez zakład wojewódzkiego inspektora o poważnej awarii w trybie art. 264 poś; wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w związku z możliwością powstania szkody w środowisku z uwagi na stwierdzone śnięcie ryb w wyniku zanieczyszczenia rzeki Liwy; podjąć działania w celu usprawnienia przepływu informacji pomiędzy WIOŚ w Gdańsku i PGW WP. W odniesieniu do zdarzeń objętych badaniem Główny Inspektor nie wydawał poleceń w zakresie zadań IOŚ dotyczących poważnych awarii w trybie art. 4a ust. 1 pkt 3 uioś.

(akta kontroli str. 770-774A, 1394-1407, 1578-1581, 1600-1602)

Informowanie o monitoringu wód powierzchniowych

W okresie objętym kontrolą GIOŚ prowadził działania w zakresie informowania o monitoringu wód powierzchniowych, w tym rzek, ze szczególnym uwzględnieniem monitoringu stanu rzeki Odry. Działania były prowadzone przede wszystkim za pośrednictwem własnych kanałów komunikacji (strona internetowa i media społecznościowe). GIOŚ publikował w nich m.in. bieżące komunikaty dotyczące monitorowania złotej algi, informacje o międzynarodowej współpracy w zakresie ochrony wód. W okresie objętym kontrolą było to łącznie 20 publikacji i komunikatów. W lipcu 2023 r. GIOŚ[153] zorganizował wyjazdową wizytę studyjną oraz warsztaty dla dziennikarzy mediów ogólnopolskich i lokalnych, poświęcone monitoringowi Odry.

(akta kontroli str. 689-695C)

Tematyka spotkań wewnętrznych w IOŚ

W trakcie organizowanych przez GIOŚ spotkań z naczelnikami wydziałów: inspekcji, zwalczania przestępczości środowiskowej i wydziałów prawnych wioś w 2023[154] i 2024[155], kursów dla pracowników IOŚ przygotowujących do wykonywania pracy na stanowisku inspektora IOŚ poruszane były m.in. zagadnienia związane z ochroną wód przed zanieczyszczeniem oraz z kontrolą gospodarki wodno-ściekowej.

(akta kontroli str. 749-753)

Działalność ZZK w GIOŚ

W okresie objętym kontrolą w GIOŚ funkcjonował Zespół Zarządzania Kryzysowego[156]. Przewodniczącym ZZK był Główny Inspektor. Posiedzenie ZZK mogło zostać zwołane w szczególności w przypadku: podwyższenia gotowości obronnej państwa, zaistnienia sytuacji kryzysowej w zakresie właściwości GIOŚ, sytuacji kryzysowej w funkcjonowaniu jednostki. Zgodnie z zarządzeniami

[153] Informacje o zdarzeniu zostały opublikowane 12 lipca 2023 r.

[154] 23-25 października 2023 r.

[155] 13-14 listopada 2024 r.

[156] Utworzony zarządzeniem nr 1 Głównego Inspektora z 24 marca 2022 r. oraz zarządzeniem nr 22 Głównego Inspektora z 13 grudnia 2023 r., dalej: „ZZK".

Głównego Inspektora ZZK mógł określać sposoby i terminy wykonania zadań mających na celu wypracowanie wniosków i propozycji dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom oraz wskazywać komórki organizacyjne odpowiedzialne za ich wykonanie.

(akta kontroli str. 704-723)

W protokołach z 17 posiedzeń[157] ZZK GIOŚ opisano kwestie dotyczące sytuacji związanych z wodami powierzchniowymi płynącymi. Głównym powodem ww. posiedzeń ZZK GIOŚ była sytuacja kryzysowa na rzece Odrze. W trakcie tych posiedzeń m.in. przedstawiany był bieżący stan sytuacji na rzece Odrze, przekazywane informacje dotyczące zakupu sprzętu do badań ichtiotoksyn.

(akta kontroli str. 1500-1507, 1543-1546)

W okresie objętym kontrolą Wydział ds. Bezpieczeństwa BDG GIOŚ nie organizował szkoleń, treningów dotyczących sytuacji kryzysowych związanych z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących. Naczelnik wydziału wyjaśnił: „[...] pracownicy CLB, KLRW, DMŚ i BDG na co dzień realizują zadania w zakresie pobierania próbek, wykonywania stosownych badań, analizowania wyników i przesyłania ich upoważnionym odbiorcom.".

(akta kontroli str. 734-736D)

Kontrole wewnętrzne i audyty w GIOŚ

W okresie objętym kontrolą w GIOŚ nie przeprowadzono kontroli wewnętrznych oraz audytów wewnętrznych obejmujących obszar zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych płynących. Główny Inspektor i Kierownik Zespołu ds. Kontroli i Audytu GIOŚ wyjaśnili: „Przepisy wskazują na konieczność przygotowania rocznego planu audytu przez kierownika komórki audytu wewnętrznego w porozumieniu z kierownikiem jednostki, na podstawie analizy ryzyka. Przeprowadzając analizę ryzyka, kierownik komórki audytu wewnętrznego zobligowany jest do rozważania celów i zadań jednostki, ryzyk wpływających na realizację celów i zadań jednostki oraz wyników audytów i kontroli. Kierownik komórki audytu wewnętrznego, wyznaczając obszary działalności jednostki, w których zostaną przeprowadzone zadania audytowe zapewniające, musi brać pod uwagę wynik analizy ryzyka, priorytety kierownika jednostki i komitetu audytu oraz dostępne zasoby osobowe audytu wewnętrznego. [...] Zgodnie z powyższymi wymaganiami opracowane zostały roczne plany audytu wewnętrznego GIOŚ. Jeżeli wyniki ww. procedur wskazywałyby na konieczność przeprowadzenia zadania audytowego zapewniającego w obszarach działalności związanych z gospodarką wodną, takie zadania zostałyby ujęte w poszczególnych rocznych planach audytu wewnętrznego. Wskazane [...] przykłady dotyczące końcowej oceny poziomu ryzyka obszarów działalności GIOŚ związanych z gospodarką wodną nie zostały ujęte w poszczególnych rocznych planach audytu wewnętrznego jako obszary, w których zostaną przeprowadzone zadania audytowe, ponieważ poziom ryzyka w innych obszarach działalności GIOŚ został oceniony jako wyższy, a niemożliwym jest, m.in. ze względu na ograniczony potencjał kadrowy funkcji audytu wewnętrznego, coroczne przeprowadzenie zadań audytowych we wszystkich obszarach działalności GIOŚ, w których poziom ryzyka oceniony jest jako wysoki (czy też średni).".

(akta kontroli str. 645-688, 1258-1272)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

[157] 10 z 2023 r. i 7 z 2024 r.

1. W 26 spośród 77 badanych przypadków[158] wystąpienia przekroczenia maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie dla wskaźników charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, określonych w załączniku nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego, GIOŚ nie przekazał powiadomień o wystąpieniu ww. przekroczeń do właściwych miejscowo RZGW PGW WP oraz wioś.

CLB GIOŚ, na podstawie pism Dyrektor DMŚ w GIOŚ[159] dotyczących realizacji przez CLB GIOŚ programu PMŚ w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych, było zobowiązane do każdorazowego przekazywania do DMŚ GIOŚ informacji o stwierdzonych przekroczeniach maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, określonych w załączniku nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego.

(akta kontroli str. 1460-1467)

W przypadku 22[160] z 44[161] objętych badaniem przekroczeń wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których stwierdzono przekroczenie wartości maksymalnego dopuszczalnego stężenia w wodzie określonego w załączniku nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego CLB GIOŚ nie przekazało informacji o takich przekroczeniach do DMŚ GIOŚ. Ponadto w przypadku 4[162] z 33[163] objętych badaniem przekroczeń wartości maksymalnego dopuszczalnego stężenia w wodzie dla wskaźnika 4.1.21 rtęć i jej związki określonego w załączniku nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego CLB GIOŚ nie przekazało do DMŚ GIOŚ informacji o takich przekroczeniach. Powyższe postępowanie przyczyniło się do nieprzekazania informacji o ww. przekroczeniach w formie powiadomień do właściwych miejscowo RZGW PGW WP oraz wioś.

(akta kontroli str. 1326-1327b, 1575-1576)

Tym samym w GIOŚ nie zachowano standardów kontroli zarządczej D.17 „Komunikacja wewnętrzna” (w zakresie komunikacji pomiędzy DMŚ GIOŚ a CLB GIOŚ) i D.18 „Komunikacja zewnętrzna” (w zakresie komunikacji pomiędzy GIOŚ

---

[158] Objętych dwoma próbami: 44 i 33 przypadków przekroczeń wskaźników, w tym wskaźnika 4.1.21 rtęć i jej związki.

[159] Zlecenie na 2024 r. znak: DMS-WPSW.911.3.2023 z 28 grudnia 2023 r.; zlecenie na 2025 r. znak: DMS-WPSW.911.4.2024 z 13 grudnia 2024 r.

[160] Dla próbek pobranych od 2024 r. w 16 JCWP o kodach: PLLW20014; PLRW2000042148199; PLRW2000052138997; PLRW200006213927; PLRW2000072139675; PLRW20001025453489; PLRW200011213799; PLRW200011213969; PLRW200015267145929; PLRW600003138389; PLRW60001012849; PLRW60001018317899; PLRW700009584769; PLRW7000095848831; PLRW700010584754; PLRW700010584872.

[161] Dla próbek pobranych od 2024 r. w 29 JCWP o kodach: PLLW20014; PLRW2000042148199; PLRW2000052138997; PLRW2000062128429; PLRW200006213927; PLRW200006234859; PLRW2000072139675; PLRW200007214899; PLRW2000092135189; PLRW200009228329; PLRW20001025453489; PLRW200011213799; PLRW200011213969; PLRW20001225999; PLRW200015267145929; PLRW600003138389; PLRW60001012849; PLRW600010133289; PLRW60001018317899; PLRW600010184119; PLRW6000104483929; PLRW600011118899; PLRW600011149; PLRW60001116999; PLRW700009584769; PLRW7000095848831; PLRW700010584754; PLRW700010584865; PLRW700010584872.

[162] Dla próbek pobranych od 2024 r. w czterech JCWP o kodach: PLRW2000112133529; PLRW6000091386922; PLRW600009133689; PLRW20000921335229.

[163] Dla próbek pobranych od 2024 r. w 15 JCWP o kodach: PLLW20899; PLRW20000921335229; PLRW2000112133529; PLRW200011219849; PLRW20001125469; PLRW200011272153; PLRW2000162721899; PLRW60000313829; PLRW600009133689; PLRW6000091386922; PLRW60001113699; PLRW600011138699; PLRW600011183275; PLRW60001142759; PLRW60001444999.

a RZGW PGW WP i wioś) określonych w załączniku do komunikatu nr 23 Ministra Finansów w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych z 16 grudnia 2009 r.[164] dotyczących zapewnienia efektywnych mechanizmów przekazywania ważnych informacji w obrębie struktury organizacyjnej jednostki oraz efektywnego systemu wymiany ważnych informacji z podmiotami zewnętrznymi. Wprawdzie wszystkie te informacje zostały opublikowane w Portalu Jakości Wód Powierzchniowych, to zróżnicowana praktyka ich wysyłania bądź niewysyłania w formie powiadomienia niesie ryzyko braku reakcji właściwego organu na zagrożenie, w sytuacji braku przekazania powiadomienia.

Dyrektor CLB GIOŚ wyjaśniła, że nieprzekazanie informacji o 26 wskazanych przekroczeniach pojedynczych wskaźników maksymalnego dopuszczalnego stężenia nie wynikało z celowego działania, lecz było zwykłym przeoczeniem pracownika i osób nadzorujących. Wyjaśniła również, że: „[...] mankamenty związane z manualnym sposobem realizacji tego zadania, zostały zdiagnozowane i w celu uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości podjęto działania, w efekcie których od 1.01.2026 r. w systemie bazodanowym, z którego korzysta LIMS (Laboratory Information Management System) zostanie uruchomiona nowa funkcjonalność polegająca na automatycznym wysyłaniu komunikatów do odpowiednich odbiorców, po zatwierdzeniu wyników cząstkowych. Dodatkowo, od czerwca 2026 r., planowane jest rozszerzenie treści komunikatów o przekroczeniach maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, określonych w załączniku nr 14 do rozporządzenia klasyfikacyjnego.”.

(akta kontroli str. 1326-1327)

Główna Inspektor w zakresie nadzoru nad CLB GIOŚ wyjaśniła m.in.: „[...] zdarzenia związane z nieprzekazaniem informacji przez Oddziały CLB nie były wynikiem celowego działania, lecz przeoczeniem. Z uwagi na ogromną liczbę wprowadzanych danych, a także presję czasu, nieuniknione są omyłki ludzkie, niemające jednak wpływu na kompletność obrazu przedstawionego w raportach. GIOŚ dołoży wszelkich starań, aby zminimalizować możliwość wystąpienia tego typu niedociągnięć, między innymi poprzez wprowadzenie dodatkowych mechanizmów weryfikacji wewnętrznej, wskazanie jednego obligatoryjnego kanału przekazywania informacji wychodzących z CLB w zakresie substancji z grupy 4[165] oraz wdrożenie maszynowego przetwarzania wyników w sposób umożliwiający automatyczne wychwycenie przekroczeń dopuszczalnych stężeń.”.

(akta kontroli str. 1432)

I zastępca Głównego Inspektora[166] wyjaśniła m.in.: „[...] W ramach prowadzonego nadzoru [...] powołałam Zespół w sprawie opracowania i wdrożenia zmian w oprogramowaniu LIMS funkcjonującym w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska. Jednym z zadań zespołu było zdiagnozowanie potrzeb i przygotowanie propozycji zmian istniejących funkcjonalności wdrożonego oprogramowania. Mankamenty wynikające z manualnego sposobu przekazywania informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi GIOŚ tj. CLB i DMŚ, zostały zdiagnozowane i w maju 2025 r. rozpoczęto prace nad zautomatyzowaniem tego procesu. Wprowadzenie zmian

[164] Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84.

[165] Tj. wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego – przyp. kontrolera.

[166] Kierująca GIOŚ w okresie od 6 grudnia 2024 r do 31 marca 2025 r.

w systemie bazodanowym, z którego korzysta LIMS musiało zostać poprzedzone przygotowaniem koncepcji, oraz m.in. konfiguracją środowiska, wytworzeniem narzędzia, określeniem grupy odbiorców, a także przeprowadzeniem testów". I zastępca Głównego Inspektora w swoich wyjaśnieniach zwróciła również uwagę na planowane od 2026 r. zmiany systemu bazodanowego LIMS, na które wskazywała także Dyrektor CLB GIOŚ.

(akta kontroli str. 1424)

Była[167] Główna Inspektor wyjaśniła, że bardzo duża liczba badań wykonywanych przez CLB GIOŚ bez automatyzacji procesu przekazywania informacji o przekroczeniu norm do odpowiednich odbiorców była przyczyną błędu ludzkiego. Wyjaśniła również, że zauważając ten problem zostały podjęte działania w celu zautomatyzowania ww. procesu.

(akta kontroli str. 1417-1418)

Były[168] p.o. Głównego Inspektora w wyjaśnieniach wskazał także na potrzebę automatyzacji procesu przekazywania informacji dotyczącej przekroczeń maksymalnych dopuszczalnych stężeń w wodzie dla wybranych wskaźników z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Wyjaśnił również, że: „[...] w przeważającej części okresu pełnienia przeze mnie obowiązków Głównego Inspektora Ochrony Środowiska [...] byłem jedynym członkiem Kierownictwa GIOŚ. Okres ten cechował się zaś znaczącą liczbą podejmowanych przeze mnie decyzji o charakterze zarządczym, które cechowała duża złożoność stanów faktycznych, strategiczny oraz niejednokrotnie bezprecedensowy charakter.".

(akta kontroli str. 1440-1442)

Opisane postępowanie należy uznać za nierzetelne.

2. GIOŚ przekazał 23 z 62 objętych badaniem wniosków zawierających informację o zanieczyszczeniach wód powierzchniowych organom właściwym do ich załatwienia z przekroczeniem siedmiodniowego terminu wskazanego w art. 243 k.p.a.[169]

19 wniosków o interwencję[170] (z 51 zbadanych), które wpłynęły do GIOŚ za pośrednictwem formularza „Zgłoś interwencję" lub aplikacji mObywatel

[167] Pełniąca funkcję w okresie od 15 kwietnia 2024 r. do 5 grudnia 2024 r.

[168] pełniąca funkcję w okresie od 19 stycznia 2024 r. do 14 kwietnia 2024 r.

[169] Zgodnie z art. 243 k.p.a. organ, który otrzymał wniosek, nie jest właściwy do jego rozpatrzenia, obowiązany jest w ciągu siedmiu dni przekazać go właściwemu organowi.

[170] DZPS-PIP.052.6351.2023.KG8 – data wpływu: 12 września 2023 r., data przekazania: 20 września 2023 r.; DZPS-PIP.052.6463.2023.PS11 – data wpływu: 13 września 2023 r., data przekazania 27 września 2023 r.; DZPS-PIP.052.6577.2023.TH3 – data wpływu: 17 września 2023 r., data przekazania: 28 września 2023 r.; DZPS-PIP.052.6857.2023.MS15 – data wpływu: 28 września 2023 r. , data przekazania: 10 października 2023 r.; DZPS-PIP.052.7072.2023.PB2 – data wpływu: 3 października 2023 r., data przekazania: 20 października 2023 r.; DZPS-PIP.052.8057.2023.KO1 – data wpływu: 14 listopada 2023 r., data przekazania: 27 listopada 2023 r.; DZPS-PIP-O.052.980.2024.MP27 – data wpływu: 5 maja 2024 r., data: przekazania: 14 maja 2024 r., DZPS-PIP-A.052.641.2024.JL3 – data wpływu: 9 czerwca 2024 r., data przekazania: 19 czerwca 2024 r., DZPS-PIP-A.052.686.2024.PB2 – data wpływu: 15 czerwca 2024 r., data przekazania: 12 lipca 2024 r.; DZPS-PIP-O.052.3390.2024.KJ13 – data wpływu: 15 lipca 2024 r., data przekazania: 23 lipca 2024 r.; DZPS-PIP-A.052.1318.2024.AT1 – data wpływu: 28 lipca 2024 r., data przekazania 6 sierpnia 2024 r.; DZPS-PIP-A.052.1365.2024.AT1 – data wpływu: 31 lipca 2024 r., data przekazania: 9 sierpnia 2024 r.; DZPS-PIP-O.052.4309.2024.TH – data wpływu: 12 sierpnia 2024 r., data przekazania: 30 sierpnia 2024 r.; DZPS-PIP-O.052.4315.2024 – data wpływu: 16 sierpnia 2024 r., data przekazania: 30 sierpnia 2024 r.; DZPS-PIP-O.052.4542.2024.MP27 – data wpływu: 19 sierpnia 2024 r., data przekazania: 5 września 2024 r., DZPS-PIP-O.052.7380.2024.TH – data wpływu: 14 listopada 2024 r., data przekazania: 28 listopada 2024 r., DZPS-PIP-O.052.4681.2025.PB5 – data wpływu: 28 marca 2025 r., data przekazania: 14 kwietnia 2025 r.; DZPS-PIP-O.052.7679.2025.PB5 – data wpływu: 25 maja 2025 r., data przekazania: 10 czerwca

„Naruszenie środowiskowe", przekazano organom właściwym do ich załatwienia z przekroczeniem siedmiodniowego terminu od 1 do 18 dni. Z kolei cztery wnioski[171] (z 11 zbadanych), które wpłynęły do GIOŚ innymi kanałami komunikacji niż za pośrednictwem formularza „Zgłoś interwencję" lub aplikacji mObywatel „Naruszenie środowiskowe", zostały przekazane organom właściwym z przekroczeniem siedmiodniowego terminu od 5 do 62 dni.

(akta kontroli str. 129-148, 447-474F, 489-491, 581-604, 615-630)

Naczelnik Wydziału ds. Postępowań i Prewencji DZPŚ GIOŚ odnośnie do wniosków, które wpłynęły za pośrednictwem formularza „Zgłoś interwencję" wyjaśnił: „Fakt przekroczenia […] terminu […] na przekazywanie wniosków o interwencję organom właściwym wynika zarówno z bardzo dużej ilości wpływających wniosków o interwencję, jak również z konieczności wykonywania szeregu czynności technicznych koniecznych do obsługi każdego ze zgłoszeń. […] liczba wpływających do GIOŚ wniosków o interwencję z roku na rok istotnie się zwiększa. W pojedynczych przypadkach przekroczenie terminu wynikało z potrzeby poczynienia dodatkowych ustaleń z osobami zgłaszającymi […] W przypadku jednej ze spraw wniosek o interwencję omyłkowo przekazano do organów na terenie województwa lubelskiego, po czym dzień później […] wysyłkę ponowiono przekazując go do organów właściwych […]."

Dyrektor DZPŚ GIOŚ wyjaśniła m.in.: „Fakt przekroczenia […] terminu przewidzianego na przekazywanie wniosków o interwencję organom właściwym wynika zarówno z bardzo dużej ilości wpływających wniosków o interwencję, jak również z konieczności wykonywania szeregu niezbędnych czynności technicznych koniecznych do obsługi każdego ze zgłoszeń. […] narzędzia: formularz „Zgłoś interwencję" jak i usługa „Naruszenia środowiskowe" w zdecydowanej większości przypadków są wykorzystywane […] do informowania organu o zdarzeniach (naruszeniach), których rozpatrzenie nie dotyczy kompetencji ustawowych organów IOŚ. Powyższe prowadzi do sytuacji, że GIOŚ zobowiązany jest do analizowania i przekazywania bardzo dużej ilości wniosków o interwencję, co do których kompetencje do rozpatrzenia posiadają inne organy i instytucje działające na terenie całego kraju".

Były dyrektor DZPŚ GIOŚ[172] wyjaśnił: „Jako przyczyny nieterminowego przekazania siedmiu wniosków z kilkunastu tysięcy zgłoszeń do właściwych organów było zapewne tzw. weekendowe nawarstwienie zgłoszeń oraz zbyt mała obsada kadrowa dedykowana do obsługi formularza".

(akta kontroli str. 475-480, 539-547E)

Z wyjaśnień dyrektor DP GIOŚ odnośnie do dwóch[173] spraw przekazanych przez ten departament wynikało, że opóźnienie spowodowane było spiętrzeniem skarg i wniosków spowodowanym niedoborem kadrowym, sezonem urlopowym. Natomiast w przypadku dwóch wniosków[174] wyjaśniła, że ich nieterminowe przekazanie spowodowane było opóźnieniem w przekazaniu wniosku do DP GIOŚ przez DI GIOŚ oraz sekretariat Głównego Inspektora.

2025 r., DZPS-PIP-O.052.8548.2025.PB5 – data wpływu: 12 czerwca 2025 r., data przekazania: 3 lipca 2025 r.

171 DP-ZSW.052.238.2023 – data wpływu: 22 sierpnia 2023 r., data przekazania: 7 września 2023 r.; DP-ZSW.052.253.2023 – data wpływu: 27 sierpnia 2024 r., data przekazania: 17 września 2024 r.; DP-WSW.052.269.2024 – data wpływu: 15 października 2024 r., data przekazania: 23 grudnia 2024 r.; DP-WSW.052.194.2025 – data wpływu: 23 kwietnia 2025 r.; data przekazania: 5 maja 2025 r.

172 Odwołany ze stanowiska 22 lutego 2024 r.

173 DP-ZSW.052.238.2023, DP-ZSW.052.253.2023 (wniosek z 27 sierpnia 2024 r.).

174 DP-WSW.052.269.2024, DP-WSW.052.194.2025.

W wyjaśnieniach w odniesieniu do dwóch spraw[175] wskazała również, że wnioski zostały wysłane do wielu adresatów, w tym urzędów właściwych do podjęcia działań. W zakresie opóźnienia w przekazaniu wniosku z sekretariatu Głównego Inspektora do DP GIOŚ I zastępca Głównego Inspektora wyjaśniła m.in.: […] sprawa z sekretariatu powinna zostać przekazana do Departamentu Prawnego i udostępniona do mojej wiadomości […] 20 grudnia 2024 r. zidentyfikowałam, że sprawa przez pracownika sekretariatu GIOŚ została przekazana do mnie, a nie udostępniona. Niezwłocznie sporządziłam notatkę w EZD […] i przekazałam sprawę bezpośrednio do sekretariatu Departamentu Prawnego.". Natomiast w sprawie opóźnienia w przekazaniu wniosku z DI GIOŚ do DP GIOŚ dyrektor DI GIOŚ wyjaśnił: „[…] wniosek z […] 22 kwietnia 2025 r., który wpłynął do Departamentu Inspekcji GIOŚ 23 kwietnia 2025 r. miał zostać przekazany do WIOŚ. […] DI przygotował projekt pisma […] 30 kwietnia 2025 r. I ZGIOŚ[176] zwróciła projekt pisma do Dyrektora DI […] W uzgodnieniu z I ZGIOŚ, DDI[177] polecił wyrejestrowanie sprawy […] i przekazanie […] do DP".

Były zastępca dyrektora DP GIOŚ[178] nie wskazał przyczyny przekazania przez niego jednego z wniosków po terminie[179].

(akta kontroli str. 605-614, 642C, 775-784, 1582-1585)

Główna Inspektor wyjaśniła m.in.: „[…] jednostkowe przypadki przekroczenia 7 -dniowego terminu przewidzianego na przekazywanie wniosków o interwencję organom właściwym wynikają zarówno z dużej liczby wpływających wniosków o interwencję, jak również z konieczności wykonywania szeregu niezbędnych czynności technicznych koniecznych do obsługi każdego ze zgłoszeń. Liczba wpływających do GIOŚ wniosków o interwencję z roku na rok istotnie się zwiększa. Formularz „Zgłoś interwencję" jak i usługa „Naruszenia środowiskowe" w zdecydowanej większości przypadków wykorzystywane są przez osoby zgłaszające do informowania o zdarzeniach, których rozpatrzenie nie dotyczy kompetencji ustawowych organów IOŚ. Powyższe prowadzi do sytuacji, że pracownicy GIOŚ zobowiązani są do analizowania i przekazywania tysięcy wniosków o interwencję, co do których kompetencje do rozpatrzenia posiadają inne organy instytucje działające na terenie całego kraju […]". Odnośnie do wniosków przekazanych przez DP GIOŚ wyjaśniła: „Przekroczenia terminów spowodowane były m.in. spiętrzeniem skarg i wniosków, w tym pilnych interwencji i interpelacji parlamentarzystów przy jednoczesnych brakach kadrowych podczas realizacji zadań przez zespół skarg i wniosków, a następnie przez wydział skarg i wniosków. W 2025 r. odsetek nieterminowo przekazanych zgodnie z właściwością wniosków w Departamencie Prawnym zmniejszył się dzięki utworzeniu wydziału skarg i wniosków w maju 2024 r., po jego wzmocnieniu w sierpniu i październiku 2024 r. łącznie o 3 pracowników".

Była Główny Inspektor[180] wyjaśniła m.in.: „Problem związany z dużą liczbą interwencji napływających do […] GIOŚ […], których adresatem powinny być inne organy […] rozpoczął się po umieszczeniu na stronie internetowej GIOŚ formularza zgłoszeniowego […]. Problem ten zwielokrotnił się po umieszczeniu formularza […] w aplikacji mObywatel. Do GIOŚ zaczęła napływać taka liczba zgłoszeń […], że posiadane zasoby kadrowe nie były w stanie terminowo przekazywać wszystkich interwencji według właściwości […]".

[175] DP-ZSW.052.238.2023, DP-ZSW.052.253.2023 (wniosek z 27 sierpnia 2024 r.).
[176] Zastępca Głównego Inspektora – przyp. kontrolera.
[177] Dyrektor DI GIOŚ – przyp. kontrolera.
[178] Odwołany ze stanowiska 30 kwietnia 2024 r.
[179] DP-ZSW.052.238.2023.
[180] W okresie od 15 kwietnia 2024 r. do 5 grudnia 2024 r.

Były Główny Inspektor[181] wyjaśnił: „[...] siedem spraw załatwionych po terminie [...], w sytuacji gdy GIOŚ za pośrednictwem formularza zgłoszeniowego otrzymywał ich dziesiątki tysięcy, stanowi niecały promil tego co było załatwiane i mogło wynikać z niezamierzonego błędu ludzkiego wynikającego ze skumulowaniem się dużej ilości wniosków o interwencje jakie wpłynęły w danym czasie."

(akta kontroli str. 769A-796K, 1414-1418, 1428-1436)

NIK zauważa, że do GIOŚ wpływa duża liczba wniosków, w szczególności poprzez formularz na stronie internetowej oraz aplikację mObywatel. Niemniej jednak to kierownik jednostki powinien tak zorganizować jej pracę, aby zapewnić realizację celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Opóźnienie w przekazaniu ww. wniosków o interwencję rodzi ryzyko spóźnionej reakcji właściwych organów na zagrożenia dla powierzchniowych wód płynących. NIK zauważa ponadto, że tego rodzaju zgłoszenia wymagają podjęcia pilnych działań weryfikacyjnych i – w uzasadnionych przypadkach - interwencyjnych, przez co celowym działaniem jest zapewnienie niezwłocznego przekazywania zgłoszeń do właściwych organów i służb. Sprzyjać temu będą wdrażane w GIOŚ rozwiązania polegające na automatyzacji tych procesów.

3. Główny Inspektor nie monitorował sposobu załatwienia pięciu (z 62 objętych badaniem) wniosków[182] zawierających informację o zanieczyszczeniu wód powierzchniowych, przekazanych organom właściwym do ich załatwienia, pomimo pisemnego wskazania konieczności uzyskania takiej informacji na etapie przekazywania tych wniosków. Z kolei w przypadku dwóch wniosków przekazanych przez DP GIOŚ[183] takie działania podjęto w GIOŚ dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. po ponad 11 miesiącach[184] i 14 miesiącach[185] od ich przesłania.

W pismach przekazujących wnioski przez DZPŚ GIOŚ i DP GIOŚ zwrócono się do organów właściwych o udzielenie informacji o podjętych działaniach oraz przekazania kopii odpowiedzi udzielonej wnioskującemu. Pomimo nieotrzymania odpowiedzi w przypadku pięciu z 21 sprawach prowadzonych przez DZPŚ GIOŚ nie podjęto działań w celu monitorowania sposobu ich załatwienia. W dwóch z 10 spraw prowadzonych przez DP GIOŚ zwrócono się ponownie do organów, którym przekazano wnioski, o przekazanie kopii udzielonych odpowiedzi dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. po ponad 11 miesiącach i 14 miesiącach od przekazania wniosku.

(akta kontroli str. 447-474F, 484-538, 581-604, 1562-1565)

Naczelnik Wydziału ds. Postępowań i Prewencji DZPŚ GIOŚ wyjaśnił m.in.: „[...] Powodem jest duża ilość wpływających do GIOŚ wniosków o interwencję, która z roku na rok istotnie się zwiększa. [...] zgodnie z art. 19 k.p.a. »Organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej«. W przypadku stwierdzenia przez GIOŚ braku właściwości do podjęcia działań, wnioski przekazywano do rozpatrzenia organom właściwym. Od momentu przekazania wniosku to na organie, któremu wniosek przekazano spoczywał obowiązek jego rozpoznania [...] zgodnie z art. 244 par. 2 k.p.a. »O sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się równocześnie wnioskodawcę«. Z przedmiotowego przepisu nie wynika, aby na organie rozpatrującym wniosek o interwencję spoczywał dodatkowo obowiązek informowania organu, który [...]

[181] W okresie od 6 marca 2023 r. do 6 grudnia 2023 r.

[182] DZPS-AOF.052.1460.2023.MF, DZPS-PIP.052.6351.2023.KG8, DZPS-PIP.052.6463.2023.PS11, DZPS-PIP.052.7072.2023.PB2, DZPS-PIP-O.052.709.2024.MP27.

[183] DP-ZSW.052.253.2023 (wniosek z 27 sierpnia 2024 r.), DP-WSW.052.269.2024.

[184] Pismem znak: DP-WSW.052.269.2024.łk z 26 listopada 2025 r. do wójta gminy Prażmów.

[185] Pismem znak: DP-ZSW.052.253.2023.asz z 24 listopada 2025 r. do Prezesa PGW WP.

przekazał wniosek o interwencję do rozpatrzenia". Wyjaśnienia dyrektor DZPŚ GIOŚ pokrywały się z powyższymi wyjaśnieniami naczelnika Wydziału ds. Postępowań i Prewencji DZPŚ GIOŚ. Były dyrektor DZPŚ GIOŚ[186] wyjaśnił: „Przepisy k.p.a. w rozdziale »WNIOSKI« jednoznacznie wskazują, że o sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się wnioskodawcę, a nie organ przekazujący wniosek (w tym przypadku GIOŚ). W związku z powyższym brak było podstaw prawnych, dających możliwość podjęcia innych prawnie dozwolonych działań w celu uzyskania informacji o sposobie załatwienia sprawy."

(akta kontroli str. 481-488, 539-547E)

Dyrektor DP GIOŚ w zakresie spraw przekazanych przez departament wyjaśniła m.in.: „Jeśli chodzi o sprawę zanieczyszczenia Kanału Gliwickiego, stanowisko właściwych organów […] zawarte było we wcześniejszej korespondencji organów Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z interweniującą przesłanej do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska […] Jeśli chodzi o sprawę odprowadzania nieczystości ciekłych […] do rzeki Zielonej, nie była ona na bieżąco monitowana […] z uwagi na brak właściwości organów Inspekcji Ochrony Środowiska do kontroli sposobu odprowadzania nieczystości ciekłych przez osoby fizyczne […]."

(akta kontroli str. 631-644, 1562-1565)

Główny Inspektor wyjaśniła m.in.: „Od momentu przekazania wniosku to na organie, któremu wniosek przekazano spoczywał obowiązek jego rozpatrzenia (zgodnie z posiadanymi kompetencjami ustawowymi). Z kolei, zgodnie z art. 244 par. 2 k.p.a. „O sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się równocześnie wnioskodawcę". Z przedmiotowego przepisu nie wynika więc, aby na organie rozpatrującym wniosek o interwencję spoczywał dodatkowo obowiązek informowania organu, który uprzednio stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał wniosek o interwencję do rozpatrzenia. […]. Nadto wyjaśniła: „Przyczyną braku podejmowania działań w celu wyegzekwowania otrzymania informacji o sposobach załatwienia przekazanych wniosków był fakt, że w zdecydowanej większości spraw, właściwe organy, do których Departament Prawny przekazał zgodnie z właściwością wnioski, poproszone o przekazanie informacji zwrotnej, przekazały ją. Byli to przede wszystkim właściwi wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska […]". Były Główny Inspektor[187] wyjaśnił: „[…] samo przekazanie zgodnie z właściwością nie obliguje organu do żądania udzielenia informacji o sposobie załatwienia sprawy. Niemniej jednak pragnę podkreślić, że mimo braku obowiązku informacyjnego po stronie organu otrzymującego przekazanie podania zgodnie z właściwością GIOŚ pozyskiwał takie informacje, szczególnie w sprawach o istotnym charakterze dla bezpieczeństwa ekologicznego".

(akta kontroli str. 769A-796K, 1428-1436)

NIK zauważa, że w pismach przekazujących wnioski do organów właściwych przez DZPŚ GIOŚ i DP GIOŚ zwrócono się o przekazanie informacji o sposobie ich załatwienia, a także o przekazanie kopii odpowiedzi udzielonej interweniującemu. Tym samym w sytuacji nieotrzymania odpowiedzi powinny zostać podjęte możliwe działania w celu uzyskania ww. informacji, a niepodjęcie żadnych dział w tym zakresie, należy uznać za postępowanie nierzetelne. Również podjęcie czynności w celu pozyskania informacji o sposobie załatwienia sprawy dopiero po kilkunastu miesiącach od przekazania żądania należy uznać za postępowanie nierzetelne, gdyż GIOŚ pozbawił się przez ten czas możliwości pozyskania informacji na temat zdarzeń środowiskowych dotyczących wód

[186] Odwołany ze stanowiska 22 lutego 2024 r.
[187] W okresie od 6 marca 2023 r. do 6 grudnia 2023 r.

powierzchniowych płynących, które sam uznał za istotne zwracając się o ich przekazanie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

Zapewnienie adekwatnych i skutecznych mechanizmów kontroli zarządczej – po dokonaniu ponownej identyfikacji ryzyk odnoszących się do zadań skontrolowanych przez NIK – w celu:

a) jednolitego postępowania w zakresie informowania właściwych RZGW PGW WP i wioś o ustalonych przekroczeniach dopuszczalnych stężeń w wodzie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego;
b) terminowego przekazywania właściwym organom wniosków wpływających do GIOŚ dotyczących zanieczyszczenia wód powierzchniowych;
c) monitorowania sposobu załatwienia wniosków dotyczących zanieczyszczenia wód, przekazanych organom właściwym do ich załatwienia w przypadkach wcześniejszego uznania zasadności takiego działania.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 27 marca 2026 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Jacek Kozłowski

/podpisano elektronicznie/

---

*) Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2026 r. poz. 85) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.